

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Perehdytysuunnitelma ja -kansio Espoon kaupungin neuvoloihin harjoitteluun meneville terveydenhoitajaopiskelijoille

Kärkkäinen, Anni

Markkanen, Tiina

Rossi, Henna

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Otaniemi

Perehdytysuunnitelma ja -kansio Espoon kaupungin neuvoloihin
harjoitteluun meneville terveydenhoitajaopiskelijoille

Anni Kärkkäinen
Tiina Markkanen
Henna Rossi
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu 2012

Kärkkäinen Anni, Markkanen Tiina, Rossi Henna

Perehdytysuunnitelma ja -kansio Espoon kaupungin neuvoloihin harjoitteluun meneville terveydenhoitajaopiskelijoille

Vuosi 2012 Sivumäärä 51

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa kattava ja tiivis perehdytyskansio Espoon Kaupungin neuvoloihin meneville terveydenhoitajaopiskelijoille. Perehdytyskansion tavoitteena on antaa tietoa ja turvallisuutta opiskelijalle neuvolajakson alkaessa ja sen edetessä. Perehdytyskansion tavoitteena on lisäksi nopeuttaa opiskelijan oppimista sekä helpottaa ohjaajan roolia harjoittelun aikana. Perehdytyskansio tulee sähköisessä muodossa Laurea -ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoiden työtilaan Optimaan sekä Espoon kaupungin neuvoloiden käytettäväksi.

Opinnäytetyö toteutettiin tekemällä opinnäytetyön suunnitelma ja teoriaosuus luotettavien ja monipuolisten lähteiden pohjalta. Perehdytyskansion sisällön tarpeellisuudesta tehtiin kysely Espoon kaupungin neuvoloiden terveydenhoitajille ja Laurea- ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoille. Teoriaosuuden, omien harjoittelukokemusten ja terveydenhoitajien sekä terveydenhoitajaopiskelijoiden palautteen perusteella työstettiin perehdytyskansio.

Opinnäytetyö arvioitiin niin, että vastaava opinnäytetyön opettaja antoi palautetta teoriaosuudesta tietyin väliajoin opinnäytetyö prosessin aikana. Perehdytyskansiosta tehtiin väliarviointi kuudelle terveydenhoitajaopiskelijalle ja kolmelle osastonhoitajalle, jonka jälkeen palautteiden perusteella kansio työstettiin valmiiksi. Valmiin kansion arvioi kolme terveydenhoitajaopiskelijaa ja neljä Espoon kaupungin neuvoloiden osastonhoitajaa. Tämä arviointiprosessi takaa työn luotettavuuden ja sisällön tarpeellisuuden. Jatkoa ajatellen olisi hyödyllistä, että tästä opinnäytetyöstä tehtäisiin jatkotutkimus kansion käytettävyydestä. Tutkimuksen voisi suorittaa esimerkiksi Laurea Otaniemessä palveluinnovaatiojaksolla.

Asiasanat: terveyden edistäminen, terveydenhoitajan työ ja toimenkuva, neuvolatyö, perehdyttäminen.

Kärkkäinen Anni, Markkanen Tiina, Rossi Henna

Orientation plan and guidebook for public health nursing students training in the child health clinics in Espoo

Year	2012	Pages	51
------	------	-------	----

The purpose of this thesis is to provide a comprehensive and compact orientation guidebook for the public health nursing students who are going to the child health clinics in Espoo for practical training. The aim of the guidebook is to provide information and safety for the students in the beginning and during the practical training. The guidebook is also intended to enhance students' learning experience and to facilitate the supervisor's role during the training. The orientation material will be saved in electronic form in the work space "Optima" of Laurea's public health nursing students. The guidebook will also be available for use in the child health clinics in Espoo.

This thesis was carried out by making a thesis plan and the theoretical part was based on reliable and comprehensive sources. A questionnaire was made of the necessity of the guidebook's content to public health nurses in the city of Espoo and Laurea public health nursing students. The guidebook is based on our own practice experiences, on theoretical part and on the back from the public health nurses.

The assessment of this thesis is carried out during the process: the tutoring teacher checked the produced material of regular intervals. The midterm review was made for six public health nursing students and for three ward managers in Espoo City's child health clinics. The guidebook was finished based on the feedback. Three public health nursing students and four ward managers assessed the finalised guidebook. For the future purposes, it would be useful to conduct of further study on the usability of the guidebook, for example in connection with service innovation studies.

Keywords: health promotion, work and job description of a public health nurse, work in child health clinics, familiarization.

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Terveydenhoitajan työ ja toimenkuva	8
2.1	Määrälliset suositukset sekä laatuvaatimukset ja kriteerit.....	9
2.2	Terveydenhoitajan osaaminen	10
2.3	Terveydenhoitajan työn sisältö.....	11
2.4	Terveydenhoitajatyö äitiys- ja lastenneuvolassa	12
3	Terveyden edistäminen	13
3.1	Terveyden edistäminen neuvolatyössä	14
3.2	Varhaisen tuen merkitys lapsiperheiden terveyden edistämässä	16
4	Neuvolatyö	17
4.1	Äitiysneuvolat.....	17
4.2	Lastenneuvolat	17
4.2.1	Terveydenhuoltolaki	18
4.2.2	Asetus neuvolatoiminnasta, koulu - ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten suun ehkäisevästä terveydenhuollosta.	18
4.2.3	Asetus seulonnoissa	18
4.2.4	Muut terveydenhoitajan ammatin harjoittamiseen liittyvät asetukset.	18
5	Neuvolatyötä ohjaavat periaatteet	19
6	Espoon kaupungin neuvolat ja perhehoitotyö.....	20
7	Perehdyttäminen.....	21
7.1	Perehdyttämisen tavoitteet	22
7.2	Perehdyttämisen lainsäädännöt	23
7.3	Perehdyttäminen prosessina	23
7.3.1	Perehdytyksen eteneminen.....	24
7.4	Opiskelijan perehdyttäminen	24
8	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	26
9	Laadullinen opinnäytetyö.....	27
10	Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus	27
11	Opinnäytetyön tuottamisen prosessi	28
12	Perehdytyskansion esittely	30
13	Haastattelut.....	34
13.1	Terveydenhoitajien haastattelut	34
13.2	Opiskelijoiden haastattelut	35
14	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	35
15	Arviointi.....	36
15.1	Opinnäytetyön arviointi SWOT- menetelmällä	36

15.2	Perehdytyskansion arviointi	38
15.2.1	Osastonhoitajien palaute kansiota	38
15.2.2	Terveydenhoitajaopiskelijoiden palautteet kansiota	39
15.2.3	Arvioinnin yhteenveto	41
16	Pohdinta	41
	Lähteet	44
	Liitteet.....	47
	Liite 1. Kysely kolmelle Espoon Kaupungin terveydenhoitajalle.....	47
	Liite 2. Kysely kahdelle Laurea -ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijalle.....	48
	Liite 3. Kysely Espoon Kaupungin neuvoloiden osastonhoitajille	49
	Liite 4. Kysely Laurea- ammattikorkeakoulun kahdelle terveydenhoitajaopiskelijalle.....	50
	Liite 5. Kysely Vastaamo- hanketyön projektisuunnittelijalle	51

1 Johdanto

Suomalaisella neuvolajärjestelmällä on maailmalla hyvä maine, joka perustuu vähäiseen imeväis- ja äitiyskuolleisuuteen. Lisäksi Suomen neuvoloiden rokotusohjelmaa pidetään maailman kattavimpana ja monipuolisimpana. Suomalainen neuvolatoiminta sai alkunsa Arvo Ylpön ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminnan ansiosta 1920-luvulla, jolloin oivallettiin myös kansanterveystyön periaatteet, jotka ovat tavoitteina edelleen. Tuolloin nähtiin, että terveyden edistäminen on keskeinen osa yhteiskunnan kehittämistä. Toisen maailmansodan jälkeen Suomessa aloitettiin neuvolatoiminnan voimakas kehittäminen, jonka ansiosta lasten- ja äitiysneuvolat ovat muodostuneet keskeiseksi osaksi suomalaisten perhe- ja yhdyskuntaelämää. Neuvoloiden tärkeä tehtävä on tukea perheitä, vanhemmuutta ja parisuhdetta, sekä edistää kasvu- ja elinympäristön elintapojen terveellisyyttä. Neuvolatoiminnalla voidaan kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja erilaisin keinoin, kuten määrääikaisten terveystarkastusten, terveysneuvonnan, perhetyön, vertaistuen ja moniammatillisen yhteistyön avulla. (Kouvalainen 1995; Siivola 1985, 49; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012a.)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kertoa terveyden edistämisestä sekä opiskelijan perehdyttämisestä neuvolatyöhön mahdollisimman monipuolisesti. Suomessa terveydenhoitaja toimii terveyden edistämisen kannalta ratkaisevassa roolissa, ja neuvolatoiminta on merkittävä osa kansanterveystyötä. Kansanterveystyöllä tarkoitetaan yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuvaa terveyden edistämistä, sekä sairauksien ja tapaturmien ennaltaehkäisyä. Lapsiperheiden terveyden edistämistä on Suomessa kehitetty 2000-luvulla voimakkaasti. Kunnan tulee huolehtia kansanterveystyöhön kuuluvista tehtävistä, joihin kuuluu muun muassa terveystarkastukset ja terveysneuvonta mukaan lukien ehkäisyneuvonta, raskaana olevien ja lasta odottavien perheiden ja alle kouluikäisten lasten sekä heidän perheidensä neuvolapalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ylläpitäminen. Neuvolatoiminta on Suomessa tärkeä osa kansanterveystyötä. Neuvolatoiminnan toteuttamistapojen ja tavoitteiden suuntaviivat määritellään lakiasetuksissa, terveystieteellisissä ohjelmissa sekä erilaisissa suosituksissa. Terveys 2015 -ohjelman tavoitteena on muun muassa lasten terveydentilan paraneminen, hyvinvoinnin lisääntyminen sekä turvattomuuteen liittyvien oireiden ja sairauksien väheneminen. (Suomen Kätilöliitto 2009.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa perehdytyskansio Espoon kaupungin neuvoloihin harjoitteluun meneville opiskelijoille. Työn tarkoituksena on tuottaa perehdytyskansio, joka vastaa opiskelijan tarpeisiin kattavasti ja laajasti. Opiskelijoille suunnatun perehdytyskansion on tarkoitus selkeyttää terveydenhoitajan työ- ja toimenkuvaa neuvolatoiminnassa. Opinnäytetyön tavoitteena on antaa tietoa ja turvallisuutta opiskelijoille neuvolaharjoittelun

alkaessa ja sen edetessä. Perehdytyskansio helpottaa neuvolatyössä myös ohjaajan roolia, sillä hän voi tarkistaa perehdytyskansioista nopeasti tarvittavia asioita ja antaa opiskelijan tutustua kansioon, jossa kaikki tieto on aloittavalle harjoittelijalle kattavasti tiivistetty. Yhtenä opinnäytetyön tarkoituksena on lisäksi nopeuttaa opiskelijan oppimista sekä integroitumista neuvolatyöhön.

Opinnäytetyö on osana koulutuksen innovaatio- ja integraatio- eli Koulii-hanketta, jonka tarkoituksena on tuottaa ja kehittää palveluita Espoon Suurpeltoon. Hankkeen tavoitteena on kehittää ja parantaa mm. Suurpellon ekologisuutta ja viihtyvyyttä sekä edistää ammattikorkeakoulun ja ammattikoulun välistä yhteistyötä. Koulii-hankeessa ovat mukana Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia sekä Laurea-ammattikorkeakoulu. (Koulii 2012.)

Tämän opinnäytetyön keskeisinä käsitteinä ovat terveyden edistäminen, terveydenhoitajan työ ja toimenkuva, neuvolatyö sekä perehdyttäminen.

2 Terveydenhoitajan työ ja toimenkuva

Terveydenhoitaja on laillistettu ammattihenkilö, jolla on sekä terveydenhoitajan, että sairaanhoitajan ammattitutkinto. Terveydenhoitaja edistää terveyttä ja on kansanterveystyön asiantuntija. Toimintaa valvovat Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto VALVIRA sekä aluehallintovirastot. Terveydenhoitajan työstä käytetään käsitettä terveydenhoitajatyö. Tällä tarkoitetaan henkilöä, jolla on terveydenhoitajan ammattipätevyys. Terveydenhoitajatyö tapahtuu muun muassa kodeissa, kouluissa, perhesuunnittelu-, äitiys- ja lastenneuvoloissa, työ- ja opiskelijaterveyshuollossa sekä kotihoidossa. Terveydenhoitajat voivat työskennellä myös päihde- ja mielenterveystyössä, erilaisissa järjestöissä sekä suunnittelu- ja johtamistehtävissä. Terveydenhoitotyöllä voidaan tarkoittaa mitä tahansa terveydenhoitotyötä, jota ammattiryhmä toteuttaa. (Terveydenhoitajaliitto 2011a.)

Pesso (2004) jakaa väitöskirjassaan terveydenhoitotyön yhdeksään kuvauskategoriaan, jotka perustuvat terveydenhoitajien käsityksiin terveydenhoitotyöstä. Terveydenhoitotyö on hänen mukaansa *yhteisöllistä työtä, toimintasuhde, ihmisen terveyteen ja elämäntapaan vaikuttamista, ihmisen tukemista ja kuulemista, ammatillista välittämistä, auttamista ihmistä selviytymään jokapäiväisessä elämässä sekä ihmisen rinnalla kulkemista*. Lisäksi Pesso määrittää terveydenhoitotyön lähtökohdaksi subjektiivisen näkemyksen terveydestä. Yllä mainittu toimintasuhde tarkoittaa vuorovaikutusta keskusteluna, ajatteluna ja toimintana. Se voidaan nähdä myös yhteistyösuhteena. Väitöskirjassa korostetaan, että ihminen itse voi halutessaan muuttaa ja ratkaista asioita tekemillään valinnoilla. (Pesso 2004, 20 - 25.)

Terveydenhoitajatyötä toteutetaan sekä preventiivisestä että promotiivisesta näkökulmasta. Preventiivisestä työstä puhuttaessa tarkoitetaan ennaltaehkäisevää ja sairauksia torjuvaa työtä. Promotiivinen käsite tarkoittaa terveyttä rakentavaa, sekä terveyden edellytyksiä luovaa ja tukevaa toimintaa. Alue- ja väestövastuudessa työssä terveydenhoitajan keskeisimpiä toimintoja ovat terveyden edistäminen ja väestön aktivoiminen oman terveytensä ylläpitoon, sekä edistämiseen. Keskeisiä tehtäviä ovat terveystieteiden ja sairauksien ennaltaehkäisy sekä varhainen toteaminen, sairauksien hoitaminen, terveellisen ympäristön suunnittelu- ja kehittämistyö sekä tasa-arvon lisääminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Terveydenhoitajatyön kohteina ovat yksilöt, yhteisöt ja yhteiskunta. (Terveydenhoitajaliitto 2011a.)

Terveydenhoitajan ammatillisuuteen kuuluu näyttöön perustuva osaaminen sekä rohkeus puuttua erilaisiin tilanteisiin. Terveydenhoitaja toimii itsenäisesti oman alansa asiantuntijana ja edustajana erilaisissa ammatillisissa työryhmissä. Toimintaa ohjaavat eettiset ohjeet sekä voimassa oleva lainsäädäntö ja Suomen terveystieteelliset linjaukset. Terveydenhoitaja johtaa ja arvioi näyttöön perustuvaa terveydenhoitajatyötä. Terveydenhoitaja vastaa työssään tutkimukseen perustuvasta terveydenhoitajatyön laadusta. Laadun kehittäminen on myös olennainen osa terveydenhoitajan työnkuvaa, jolloin erityisesti korostuvat terveydenhoitajalta edellytetyt taidot, kuten kriittinen ajattelu ja vastuullisuus sekä itsenäinen päätöksentekokyky. Terveydenhoitajatyön kulmakiviä ovat tieteellinen tutkittu tieto, kokemustieto ja uusimman tiedon hyödyntäminen. Terveydenhoitajan työn tulee perustua käytännön hoitotyön osaamiseen sekä taitoon ja rohkeuteen eläytyä yksilöiden ja yhteisöjen eri elämäntilanteisiin ja vaiheisiin. Terveydenhoitajan tulee myös osata antaa tukea asiakkaan tarpeita mukailleen. Asiakaslähtöisyys ja hyvät vuorovaikutustaidot ovat perusedellytyksiä onnistuneen terveydenhoitajatyön toteutumiselle. (Terveydenhoitajaliitto 2011a.)

2.1 Määrälliset suositukset sekä laatuvaatimukset ja kriteerit

Suomen Terveydenhoitajaliitto on määritellyt määrälliset suositukset, sekä laatuvaatimukset ja kriteerit, joiden pohjalta terveydenhoitotyötä tulee toteuttaa. Määrällisissä suosituksissa on arvioitu yhden terveydenhoitajan kokopäiväisen viran tarve. Viran tarvetta on arvioitu yksittäin koskien väestövastuista ja aluevastuista terveydenhoitajatyötä, raskaana olevien ja synnyttäneiden perheiden sekä alle kouluikäisten terveydenhoitoa, kouluikäisten-, opiskelijoiden- ja työikäisten terveydenhuoltoa sekä kotisairaanhoidon ja ikääntyvien ja työttömien terveydenhoitoa. Viran tarvetta on arvioitu myös koskien avosairaanhoidon vastaanottoja, erityisryhmien terveydenhoitoa, maahanmuuttajien terveydenhuoltoa, perhesuunnittelua ja ikäkausiterveystarkastuksia. Terveystieteiden- ja rokotustoiminnan toimijat on myös otettu huomioon terveydenhoitajan viran tarpeen arvioimisessa. Tarkemmat määrälliset suositukset ovat esimerkiksi seuraavanlaiset: raskaana oleville ja synnyttäneille perheille kuuluu olla yksi terveydenhoitaja 80:tä synnyttävää perhettä kohden ja alle kouluikäisten lasten kohdalla yksi

terveydenhoitaja enintään 340: lapselle. Perhesuunnittelupuolella terveydenhoitajan työpäivään tulee sisältyä 6 asiakasta. Rokotustoiminnassa ja tartuntatautityössä puolestaan vastaanottoaika asiakasta kohti jakautuu seuraavasti: 15- 30 minuuttia rokotuskäynneillä ja 30-60 minuuttia tarttuvien tautien ohjauksessa. (Urjanheimo 2005b, 9 - 11.)

Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskuksen laatuvuorokauskriteereissä ja kriteereissä toistuvat käsitteet asiantuntijuus, vuorovaikutus, verkostoituminen ja työn kehittäminen. Yksilöllisissä laatukriteereissä on määritelty, että terveydenhoitajan tulee tuntea omat vahvuutensa ja heikkoutensa sekä kehityshaasteensa. Terveystietäjällä tulee laatukriteerin mukaan olla herkkyyttä havaita ja tunnistaa sekä vastaanottaa asiakkaan ja yhteisön viestejä. Laatuvuorokauskriteerissä terveydenhoitajalta edellytetään kykyä luottaa omaan itseensä ja ammattitaitoonsa. Laatuvuorokauskriteerissä terveydenhoitajan tulee olla kiinnostunut sekä ihmisestä, että yhteiskunnassa tapahtuvista asioista. Laadullisuutta arvioitaessa toistuvia teemoja ovat tuloksellisuus ja suunnitelmallisuus sekä yhteistyö, neuvonta, ohjaus, opetus, viestintä ja markkinointi sekä tietojen tallentaminen ja työssä jaksaminen. Terveystietäjän työn laadukkuutta edellyttäviä tekijöitä ovat muun muassa vahva asiantuntijuus ja etiikka sekä työn laadun jatkuva arviointi. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2011b.)

2.2 Terveystietäjän osaaminen

Terveystietäjän tehtävänä on rakentaa moniammatillisesti terveyttä edistävää toimintaa yhteiskunnassa. Terveystietäjän työssä on tärkeää tarttua rohkeasti ja aktiivisesti kansallisten ohjelmien ja suositusten toimeenpanoon yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Terveystietäjän tulee vahvistaa terveyden edistämisen näkökulmaa terveystieteissä ja seurata yhteiskunnallisia muutoksia ja uusia terveystieteellisiä linjauksia. Hoitosuositusten avulla varmistetaan laadukasta ja asianmukaista hoitoa. Näyttöön perustuvia suomalaisia Käypä hoito- suosituksia on tehty vuodesta 1994 lähtien. Suositustyötä johtaa Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Käypä hoito- suositukset ovat vapaasti saatavissa internetissä osoitteessa kaypahoito.fi. (Haarala, Honkanen, Mellin & Tervaskanto- Mäentausta 2008, 42,50.)

Terveystietäjän osaamista voidaan arvioida eri tasoilla. Avainsanoja osaamisen arvioinnissa ovat ymmärtäminen, soveltaminen, analysointi ja kehittäminen. Erityisesti kehittäminen nousee terveydenhoitajatyössä ensiarvoisen tärkeäksi tekijäksi. Terveystietäjän työ vaatii jatkuvaa, läpi elämän kestävästä oman ammatillisuuden kehittämistä. Terveystieteelliset muutokset muuttavat säännöllisin väliajoin ja tutkimuksissa ilmenee jatkuvasti uutta tietoa liittyen terveyteen. Terveystietäjätöiden keskeisimpiä osaamisalueita on ajanhermoilla pysyttelemine. Tämä vaatii aitoa kiinnostusta sekä motivaatiota omaa työtään kohtaan. Uuden tiedon jatkuva ja nopea omaksumine vaatii tuekseen myös täydennyskoulutusta. Terveystietäjän tulee työskennellessään tarkastella opittavia asioita aikaisempien tietojen ja taitojen perus-

teella. On kyse kumulatiivisesta, päämäärähakuisesta, reflektioivasta ja diagnosoivasta oppimisesta, jolloin terveydenhoitaja kyseenalaistaa, analysoi ja arvioi uutta tietoa kriittisesti. (Urjanheimo 2008, 6 - 7.)

Terveydenhoitajan tulee ottaa vastuu omasta oppimisestaan. Oppimisen itsesäätelyvalmiuksia on kuvattu kolmen vaiheen avulla. Nämä kolme vaihetta käsittävät motivaation ja toimintaan sitoutumisen, toiminnan kontrolloinnin ja itsereflektion. Itsesäätelyvalmiuksien kehittyessä terveydenhoitaja oppii tunnistamaan itsensä oppijana, tietäjänä ja toimijana. Tämä mahdollistaa sen, että terveydenhoitaja osaa arvioida omia vahvuuksia sekä kehittämistarpeita. Tämän avulla on mahdollista kehittää itselleen metakompetensseja, joiden avulla voidaan arvioida omien tietotaitojen soveltuvuutta, käyttöä ja opittavuutta. (Urjanheimo 2008, 8 - 10.)

Terveydenhoitajan työssä tulee muistaa, että ammatillisen toiminnan perusta on ammattitaito. Ammattitaito tarkoittaa yksilöllistä pätevyyttä ammatissa toimimiseen, joka on hankittu kokemuksella ja koulutuksella. Perinteisestä näkökulmasta katsottuna hyvänä ammattitaitona pidetään kokonaisvaltaista ja monipuolista kykyä suoriutua työtehtävistä itsenäisesti. Tekemisen taito on työtehtävistä suoriutumisen keskeinen osa. Ammatillinen asiantuntijuus on myös yksi ammattieettisen toiminnan perusta. Asiantuntijuus tarkoittaa johonkin tiettyyn aiheeseen, asiaan tai ongelma-alueeseen kohdistettua osaamista. (Juujärvi, Myyry & Pessa 2007, 9.)

2.3 Terveydenhoitajan työn sisältö

Terveydenhoitajan tulee työskennellä yksilöiden, perheiden, väestön ja ympäristön terveyden edistämisen hyväksi. Terveydenhoitajatyö vaatii laaja-alaista, näyttöön perustuvaa osaamista. Terveydenhoitajan koulutus kestää 4 vuotta, ja sinä aikana terveydenhoitajaopiskelija saa myös sairaanhoitajan pätevyyden. Terveydenhoitajan ja sairaanhoitajan työt eroavat toisistaan siinä, että terveydenhoitaja kohtaa työssään pääosin terveitä ihmisiä, kun taas sairaanhoitaja hoitaa pääosin sairaita. Terveydenhoitajan työssä korostuu erityisesti asiakkaan ohjaaminen terveellisten elintapojen sekä oman terveyden ylläpitämiseen. (Urjanheimo 2008, 6 - 10.)

Terveydenhoitajan osaamisalueisiin kuuluvat terveydenhoitotyö elämänsä eri vaiheissa, eettinen toiminta terveydenhoitotyössä, terveyden edistäminen ja kansanterveystyö, yhteiskunnallinen ja monikulttuurinen terveydenhoitotyö, tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen terveydenhoitotyössä. Terveydenhoitaja kohtaa työssään elämänsä eri vaiheissa olevia asiakkaita. Terveydenhoitaja voi työskennellä lasta odottavien perheiden parissa äitiys- ja lasten neuvolassa, tai kouluikäisten ja nuorten parissa koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa.

Terveydenhoitaja voi työskennellä myös työterveyshuollossa tai kotisairaanhoidossa. (Urjanheimo 2008, 11 - 16.)

Terveydenhoitajalla tulee olla tietyt työelämän valmiudet toimia terveydenhoitajana. Näihin kuuluvat mm. elämänhallinta, oppimisen taito, henkilökohtaiset vahvuudet, ongelmanratkaisutaito ja analyyttisyys sekä kyky organisoida ja hallita ajankäyttöä. Kommunikointi-, vuorovaikutus- ja kuuntelutaito ovat myös tärkeitä ominaisuuksia. Terveydenhoitajan työ edellyttää myös hyvää suullista, kirjallista sekä sähköistä viestimistäittoa. Terveydenhoitajan tulee työssään hallita myös ihmisten ja tehtävien johtaminen, koordinoitukyky, päätöksentekotaito, johtamistaito sekä taito hallita konflikteja. Terveydenhoitajan työ vaatii myös suunnittelu- ja organisointikykyä, innovaatioiden ja muutosten hallintaa, hahmottamiskykyä, luovuutta, riskinottokykyä ja visiointikykyä. (Urjanheimo 2008, 11 - 16.)

Asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen ja uusimman tutkimustiedon hyödyntäminen tulee olla kaiken hoitotyön toiminnan perusta ja ohjata myös terveydenhoitajan työtä. Hoitotiede on terveyden edistämisen tietoperusta. Sitä tukevia tieteitä ovat mm. lääketiede ja kansanterveystiede. Asiakaslähtöinen hoitotyö on yksi hoitotyöntekijöille asetetuista ammatillisista osaamisvaatimuksista terveyden edistämisessä. Sen pohjana on asiakkaan elämänhallinnan ja terveyden analysointi erilaisissa elämäntilanteissa. Tämän lisäksi osaamisvaatimukseen kuuluvat muun muassa kuntouttava hoitotyö, moniammatillinen ja verkostoituva hoitotyö, laadunhallinta sekä turvallinen työskentely. (Koivisto, Muurinen, Peiponen & Rajalahti 2002, 150 - 151.)

Koulutus on terveydenhoitajan ammatillisen kehittymisen suhteen erityisen tärkeässä asemassa. Koulutus luo edellytykset elinikäiselle oppimiselle ja kehittymiselle. Erään mallin mukaan jokaisen velvollisuutena on osoittaa hankkimansa osaaminen, jotta se voidaan hyödyntää työyhteisössä tarkoituksenmukaisesti. Tämän mallin tavoitteena on edistää ja tukea terveydenhoitajien ammatillisen osaamisen kehittymistä ja sen arviointia. Tavoitteena on myös hyödyntää terveydenhoitajan ammatillista osaamista organisaation päämäärien saavuttamisessa, sekä luoda terveydenhoitajille mahdollisuuksia kouluttautua asiantuntijatehtäviin. (Urjanheimo 2008, 10 - 16.)

2.4 Terveydenhoitajatyö äitiys- ja lastenneuvolassa

Terveydenhoitajatyö painottuu tänä päivänä perheen varhaisen vuorovaikutuksen sekä vanhemmuuden ja parisuhteen tukemiseen. Neuvolatyöllä on Suomessa vakiintunut asema, ja yhä enemmän terveydenhoitajan toteuttamassa neuvolatyössä painottuvat lasten psykososiaalisen

hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen sekä ympäristössä olevien riskien torjuminen. Neuvolatyön toteuttamisessa oleellisia asioita ovat terveyden edistäminen sekä vastaaminen ajan-kohtaisiin haasteisiin. Tällaisia haasteita ovat muun muassa terveellisten ruokatottumusten edistäminen ja ylipainon ehkäisy, tupakoinnin sekä päihteiden käytön ja mielenterveysongelmien ehkäisy. (Urjanheimo 2005a.)

Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskuksen entinen puheenjohtaja Eeva-Liisa Urjanheimo (2005) toteaa julkaisemassaan pääkirjoituksessa neuvolatyön tarvitsevan kehittämistä ja tutkimustoimintaa. Urjanheimon mukaan osaava ja määrältään riittävä henkilöstö, suunnitelmallinen täydennyskoulutus ja työnohjaus ovat kehittämis- ja tutkimustoiminnan lisäksi neuvolatyön perusedellytyksiä. Hän toteaa, että muihin terveydenhuollon kustannuksiin verrattuna neuvolatoiminta on erittäin edullista. Neuvolatoiminnan avulla voidaan turvata uusien sukupolvien kasvu terveiksi aikuisiksi. (Urjanheimo 2005a.)

3 Terveiden edistäminen

Terveiden edistäminen kuuluu suurella määrällä terveydenhoitajan työn toimenkuvaan. Terveiden edistäminen on kansanterveyslakiin perustuvaa sekä osa kansanterveystyötä. Tärkeä osa terveyden edistämistä on tartuntatautiin torjunta, joka on Suomessa onnistunut hyvin etenkin lasten keskuudessa. Ministeriö vaikuttaa kansalaisten elinympäristöön, elintapoihin ja turvallisuuteen niin, että se olisi terveystietoisempää. Se säätää myös erilaisia lakeja terveyden edistämiseksi. Tällaisia lakeja ovat muun muassa tupakkalaki ja tartuntatautilaki. Lisäksi yksi ministeriön tavoitteista on kaventaa eri sosiaaliryhmien terveyseroja. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011.)

Terveiden edistäminen voidaan määritellä neljällä eri tavalla. Määritelmiä ovat arvoperustainen, tavoitelähtöinen, toimintakeskeinen sekä tuloskeskeinen määrittely. Arvoperustaisessa määrittelyssä korostuvat terveystietoisuuden, omavoimaistamisen ja terveyden edistämisen teemat. Tavoitelähtöisessä määrittelyssä terveyden edistämistä käsitteellään kolmesta eri näkökulmasta; muutoksen, mahdollisuuksien sekä ylläpidon näkökulmasta. Toimintakeskeisessä määrittelyssä tarkastellaan sitä, kuinka terveyden edistäminen tapahtuu eri tasoilla, kuten yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan tasoilla. Toimintakeskeisessä määrittelyssä keskeisiä teemoja ovat terveystietoisuus, sairauksien ehkäisy sekä terveyden suojeleminen, jotka toteutuvat terveyden edistämisen mallissa. Muita keskeisiä teemoja toimintakeskeisessä määrittelyssä ovat kansanterveystyön edistäminen sekä yhteistyön kehittäminen. Tuloksia korostavassa määrittelyssä korostuu näyttöön perustuvan terveyden edistämisen merkitys. (Savola & Koskinen- Ollonqvist 2005, 24 - 34.)

Terveyden edistämiseksi on olemassa myös tieteellinen perusta. Terveyden edistäminen on tavoitteellista toimintaa, jossa ihminen nähdään aktiivisena toimijana ja jonka toiminnan taustalla vaikuttavia tekijöitä pyritään selvittämään ja ymmärtämään. Terveyden edistämisen tieteellisen perustan ymmärtäminen on tärkeää myös käytännön menetelmien valitsemisen kannalta. Terveyden edistämiseksi yhdistyy eri tieteenalojen tuoma tieto, joka palvelee erilaisia arvoja ja päämääriä eri tavoin. Informaatioteknologia ja sujuva tiedonkulku edesauttavat terveyden edistämistä. Yksilötasolla viestintä- ja informaatiotieteiden tuottama tieto voi edesauttaa erityisesti preventiivistä terveyden edistämistä. (Savola & Koskinen- Ollonqvist 2005, 41 - 43, 46.)

Ennaltaehkäisevät terveyspalvelut ovat merkittävä osa terveyden edistämistä. Ennaltaehkäisevää terveydenhoitoyötä kutsutaan preventioksi. Nämä ennaltaehkäisevät preventiiviset terveydenhoitopalvelut ovat osa väestövastuista perusterveydenhuoltoa. Terveyden edistäminen tapahtuu yhteistyössä eri alojen asiantuntijoiden ja ammattihenkilöiden kanssa. Myös erilaiset järjestöt voivat olla mukana preventiivisessä terveydenhoitotyössä. Esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliitolla on keskeinen osa lastenneuvolatoiminnan kehittäjänä. Ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvoloissa Väestöliitto toimii oleellisessa roolissa. (Pietilä ym. 2002, 81 - 82)

3.1 Terveyden edistäminen neuvolatyössä

Olellaista terveyden edistämiseksi on terveystapaamisen toteuttaminen. Terveystapaamisen tarkoituksena on välittää terveydelle merkityksellisiä arvoja, tietoa ja tottumuksia sekä vahvistaa myönteistä asennetta omaa terveyttä kohtaan. Neuvolan toiminta ei kohdistu vain odottaviin äiteihin, lapsiin tai lapsiperheisiin, vaan tavoitteena on perehtyä kokonaisvaltaisesti perheiden elinolosuhteisiin ja ympäristöön. Yksilöiden ja yhteiskunnan toimintaan ja päätöksentekoon pyritään neuvolatyössä vaikuttamaan niin, että se edesauttaisi lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämistä. Neuvolatoiminnan hyviä puolia ovat sen tuottamien palveluiden hyvä kattavuus sekä matala kynnys hakeutua palveluiden piiriin. (Raunio & Ylikauppila 2009, 3.)

Neuvolatyössä terveydenhoitajan työkenttä on laaja ja monipuolinen sekä sisältää paljon erilaisia työtehtäviä ja työmuotoja. Työhön sisältyy mm. lapsen ja perheen terveystapaaminen. Terveystapaamisiin kuuluvat olennaisesti seulontatutkimukset, rokottaminen, ohjaus, tuki ja neuvonta. Näiden lisäksi on olemassa erilaisia ryhmiä ja kotikäyntejä, jotka mahdollistavat perheiden voimavaraistumisen ja riittävän varhaisen puuttumisen kasvua ja kehitystä vaarantaviin tekijöihin. Tänä päivänä terveydenhoitajatyössä painotetaan ihmisen omaa aktiivisuutta oman terveytensä edistäjänä. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut kunnille terveyden edistämisen laatusuosituksen. Laatusuosituksen tarkoituksena on toimia terveyden edistämisen ja arvioinnin työvälineenä. Terveyden edistämisen erityistehtäväksi kansanterveystyössä

mainitaan neuvolapalvelut. Terveystenhoitaja toimii moniammatillisessa yhteistyössä eri alojen ammattihenkilöiden kanssa terveyden edistämisen hyväksi. (Armanto & Koistinen 2007, 20.)

Suomessa terveydenhoitajatyö perustuu laaja-alaiseen väestövastuiseen työhön eri ikäryhmien parissa. Erityisesti suomalainen neuvolatoiminta on ollut terveyden edistämisen edelläkävijä. Neuvolatyö on lisännyt olennaisesti väestöjen ja yksilöiden välistä tasa-arvoja. Yksi neuvolan perustehtävistä on tasa-arvon edistäminen ja terveyserojen kaventaminen. Tasa-arvon lisääntymisen neuvolatyön ansiosta arvioidaan johtuvan pääasiassa siitä, että neuvolan tarjoamat palvelut ovat kaikkien käytettävissä. Neuvoloissa tapahtuva työ on ollut jo alun perin luonteeltaan sekä yksilöllistä että yhteisöllistä. Neuvolatyössä on otettu huomioon asiakkaiden sosiaalinen ympäristö sekä elinolosuhteet ja elämäntilanne. Perheitä on tarkasteltu kokonaisuutena. Terveystenhoitaja voi parhaimmillaan parantaa perheenjäsenten välistä tasa-arvoa ja katkaista terveyttä heikentävien tapojen siirtymistä sukupolvelta toiselle. (Raunio & Ylikauppila 2009, 4 - 9.)

Neuvolatyön toteuttamisessa huomioidaan koko perheen elämäntilanne, elinolot ja elintavat. Äitiysneuvoloissa on erityisen tärkeää antaa terveyttä edistävää elintapojen ohjausta, sillä raskauden aikana äiti on halukas muuttamaan herkemmin omia elintapojaan. Elintapojen ohjauksessa edellytetään terveydenhoitajalta asiakkaan motivointia, tukea ja tietoa. Tasa-arvoinen yhteistyö asiakkaiden kanssa sekä kunnioittava ja arvostava suhtautuminen asiakkaaseen ovat terveydenhoitajatyössä olennaisia asioita. Terveystenhoitajan työssä on lisäksi tärkeää huomioida itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen ja asiakkaan näkeminen oman hyvinvointinsa ja terveytensä asiantuntijana. Tänä päivänä terveydenhoitajilta kysytään aiempaa enemmän neuvoja myös perheen arkielämän sujumiseen, ihmissuhde- ja mielenterveyskysymyksiin, yksinäisyyteen sekä päihde- ja huumeongelmiin liittyvissä asioissa. Terveystenhoitajatyössä työpanos suuntautuu yhä useammin vanhemmuuteen ja perheen vuorovaikutuksen havainnointiin ja tukemiseen, parisuhdeongelmien käsittelyyn sekä elinympäristössä olevien riskien ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan. Neuvolatyössä korostuvat eri sektoreiden välinen yhteistyö ja moniammatillisuus. Neuvoloissa pyritään edistämään perheen omia edellytyksiä toteuttaa terveyttä edistäviä elämäntapoja. Terveystenhoitajatyössä ohjataan ja tuetaan asiakkaita tekemään terveyden kannalta edullisia elämäntapavalintoja. (Raunio & Ylikauppila 2009, 4 - 9.)

Koko neuvolatyön perustana on voimavarojen lähtöisyys, yhteisöllisyys ja vertaistuen hyödyntäminen sekä tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus. Voimavarojen vahvistaminen on keino toteuttaa terveyttä edistävää toimintaa sekä asiakkaan itseohjautuvuutta oman terveytensä ylläpitämisessä ja parantamisessa. Yhteisöllisyys on yksi voimavara perheiden terveyden edistämiseksi. Yhteisöllisyyttä lisäämällä parannetaan perheiden yhteenkuuluvuutta sekä keskinäistä yhteis-

työtä. Neuvolatyössä olennaista on moniammatillinen yhteistyö eri tahojen, kuten päivähoiton, lastensuojelun, koulun ja sosiaalitoimen kanssa. Neuvolatoiminnassa eräänä terveyden edistämisen välineenä käytetään myös vertaistuen tarjoamista. Neuvolatyössä vertaistuella tarkoitetaan toisen samanlaisessa elämäntilanteessa elävän vanhemman antamaa sosiaalista tukea. Sosiaalinen tuki on emotionaalisessa mielessä tärkeää, sillä tällöin yksilö saa tietoisuuden siitä, että on olemassa muitakin, joilta voi saada tiedollista ja arviointia sisältävää tukea sekä käytännön apua. Neuvolatyön tulee tukea rohkeasti terveyseroja kaventavaa ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta lisäävää työtä. Työelämän ja toimintaympäristön muuttuminen edellyttää terveydenhoitajilta tietoa ja taitoa kehittää omaa asiantuntijuutta työssään sekä sisäistää jatkuvan itsensä kehittämisen ja oppimisen periaatteet. Terveydenhoitajatyössä työntekijällä itsellään on vastuu omasta oppimisesta ja osaamisen ylläpitämisestä. Tämä vaatii tietojen jatkuvaa päivittämistä, johon tulee pyrkiä olemalla aktiivinen ja aidosti kiinnostunut työstään. (Raunio & Ylikauppila 2009, 4 - 9.)

Neuvolatyössä terveydenhoitajan työ on vaativaa ja edellyttää laaja-alaista osaamista terveyden edistämisestä. Uusille työntekijöille siirtyvät ammatillisuus, ammattikulttuuri sekä ammattietiikka. Työn todellisesta luonteesta vastaavat työntekijät itse. Terveyden edistämisessä painotetaan yhteiskunnan kaikkien sektoreiden merkitystä terveyden tuottajina ja ylläpitäjinä. Olennaista on yhteisten toimintalinjojen ja tavoitteiden suunnittelu sekä niistä sopiminen toimintayksiköiden ja eri työyksiköiden sisällä. Terveydenhoitaja toimii neuvolatyössä oman alansa asiantuntijana tuoden siihen ensiarvoisen tärkeän panoksen. Terveydenhoitajalla on terveydenhoitajatyöhön pohjautuva ammatillinen koulutus, ja työ- ja opiskelukokemuksen mukanaan tuoma asiantuntijuus. Terveydenhoitajalla on olennainen rooli ja erityisosaaminen terveyden edistämisessä ja kansanterveystyössä, ja tätä erityisosaamista terveydenhoitajan tulee rohkeasti antaa muiden käyttöön. (Raunio & Ylikauppila 2009, 4 - 9.)

3.2 Varhaisen tuen merkitys lapsiperheiden terveyden edistämisessä

Lapsiperheiden terveyden edistämisen kannalta oleellista on varhaisen tuen tarjoaminen. Useissa tutkimuksissa on tullut ilmi, että vanhemmat toivoisivat lapsensa fyysisen kehityksen seurannan lisäksi tukea myös psykososiaaliseen kasvuun liittyvissä asioissa. Terveydenhoitajilla on neuvoloissa mahdollisuus ohjata ja tukea perheitä varhaiseen kehitykseen liittyvissä asioissa, sillä kontaktit perheisiin ovat vauva-aikana tiheät. (Pietilä ym. 2002, 173.)

Terveydenhoitajat huolehtivat asiakkaistaan kokonaisvaltaisesti, ja ovat halukkaita kehittämään työtään. Varhaisen tuen mallissa kuvataan perhetyön lähtökohdat, apuvälineet, vaikutavuus sekä perheprofiilit, perhetyöntekijä ja perhetyön laatukriteerit. Mallin mukaan tämä kaikki toiminta kohdentuu lapsiperheeseen. Varhaisen tuen työmuotoja ovat olleet voimavara- ja ratkaisukeskeinen keskustelutyö, videoavusteinen perheohjaus, ryhmätoiminnot, ver-

kostotyö, vapaaehtoistoiminta ja erilaiset perhettä tukevat ostopalvelut kuten lasten- ja kodinhoitoapu, virkistys- ja kulttuuripalvelut sekä perhekuntoutus. Varhaisen tuen merkitys terveyden edistämässä näkyy muun muassa perhe-elämän laadun kohentumisena vanhemmuudessa, lasten kasvatuksessa sekä hoidossa ja parisuhteessa. Varhaisella tuella on merkitystä myös tukiverkoston ja myönteisen elämäntilanteen vahvistumiselle. Oleellisin myönteinen vaikutus perhekeskeisellä työllä on ollut arjessa jaksamiseen, lasten kanssa selviytymiseen ja mielenrauhan säilyttämiseen. (Pietilä ym. 2002, 177 - 178, 186 - 187)

4 Neuvolatyö

4.1 Äitiysneuvolat

Neuvolatoiminnan kehittämistä Suomessa ohjaa Sosiaali- ja terveysministeriö. Neuvolapalveluiden järjestämisestä vastuu kuuluu kunnalle. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011.)

Äitiysneuvolan tehtävänä on naisen raskauden, sikiön, syntyneen lapsen ja koko perheen terveyden sekä hyvinvoinnin edistäminen. Neuvolatyössä annettu tuki on koko perhettä koskevaa. Neuvolatyössä huomioidaan vanhemmuus ja parisuhde, jossa suuressa osassa on myös isän vastuun ja roolin huomioiminen. Neuvolatoiminnassa edistetään terveellisiä elämäntapoja ja sekä tuetaan vanhempia lapsen myötä tulevaan uuteen elämäntilanteeseen. Raskauden edetessä normaaliin tapaan äidille tarjotaan 11- 15 tarkastusta, jotka tapahtuvat terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotolla. Neuvolatoiminnassa kuuluu järjestää myös yksi laaja terveystarkastus, jossa molempien vanhempien tuen ja elämänlaadun tarvetta arvioidaan. Perhevalmennusta on tarjolla ensimmäistä lasta odottaville perheille. Perhevalmennuksessa tavoitteena olisi se, että äiti sekä isä osallistuvat yhdessä valmennukseen. Äitiysneuvolakäynneillä seurataan raskauden kulkua ja ongelmatilanteissa äiti lähetetään jatkohoitoon. Äidille annetaan mahdollisuus osallistua valtakunnalliseen seulontaohjelmaan kuuluvaan sikiön rakenne- ja kromosomipoikkeavuuksien seulontaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011.)

4.2 Lastenneuvolat

Lastenneuvolan tarkoitus on alle kouluikäisten lasten ja koko perheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Tavoitteena on lisäksi kaventaa perheiden välillä olevia terveyseroja. Lapsen psyykkis- fyysis- ja sosiaalisen kasvun edistäminen ja seuraaminen kuuluu neuvolatoimintaan. Vanhempia tuetaan lapsilähtöiseen ja turvalliseen kasvatukseen, jonka lisäksi keskiytetään ja puhutaan parisuhteesta. Alle kouluikäiselle lapselle järjestetään vähintään 15 määrääikäistarkastusta neuvolatoimintaa ohjaavan asetuksen mukaisesti. Viisi tarkastusta on lääkärin ja terveydenhoitajan yhteistyössä tekemiä. Näistä tarkastuksista kolme on niin sanottu laajaa terveystarkastusta, joissa arvioidaan millaista tukea vanhemmat tarvitsevat sekä kiin-

nitetään huomiota koko perheen hyvinvointiin. Lastenneuvoloissa toteutetaan moniammatillista yhteistyötä muiden tahojen kanssa, jotka työskentelevät lapsiperheiden parissa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011.)

4.2.1 Terveydenhuoltolaki

Terveydenhuoltolain tavoitteet ovat perusterveydenhuollon vahvistaminen, terveyspalveluiden saatavuuden parantaminen ja niiden tehokas kehittäminen sekä tuottaminen. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon asiakaslähtöisyyden ja yhteistyön parantaminen sekä potilaan ja asiakkaan aseman parantaminen ovat tärkeä osa terveydenhuoltolain tavoitteita. 1326/2010. (Finlex 2011; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011b.)

4.2.2 Asetus neuvolatoiminnasta, koulu - ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten suun ehkäisevästä terveydenhuollosta.

Otsikon mukainen asetus varmistaa, että alle kouluikäisten lasten ja lasta odottavien perheiden, oppilaiden sekä opiskelijoiden terveystarkastukset ja terveysneuvonta ovat väestön sekä yksilön tarpeet huomioon ottavaa. Toiminnan kunnallisessa terveydenhuollossa tulee olla myös yhtenäistä. Terveyden edistäminen ja varhaisen tuen sekä syrjäytymisen ehkäisemisen tehostaminen ovat asetuksen tavoitteita. Mielenterveyden edistäminen on yksi hyvin tärkeä osa-alue terveyden edistämässä. Asetuksen tarkoitus on lisäksi tukea lasten ja vanhempien mielipiteiden huomioon ottamista. 338/2011. (Finlex 2011; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011b.)

4.2.3 Asetus seulonnoista

Tässä asetuksessa on määritelty periaatteet terveydenhuollossa toteutettaville seuloille. Kunnan on järjestettävä valtakunnallisen seulontaohjelman mukaiset seulonnat kaikille asukkailleen. Seulontoihin kuuluvat kohdun kaulaosan syövän seulonta, rintasyöpäseulonta, sikiön kromosomi- ja rakennepoikkeavuuksien seulonta. Kunnan asukkaat saavat osallistua maksutta seulontoihin. Seulonnan riskeistä, tarkoituksesta ja tavoitteista on oltava tarpeellista tietoa kuntalaisille. 1339/2006. (Finlex 2011; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011b.)

4.2.4 Muut terveydenhoitajan ammatin harjoittamiseen liittyvät asetukset

Seuraavista alla olevista Terveydenhoitajan ammatin harjoittamiseen liittyvistä laista saa tarkemmin tietoa Finlexin sivuilta.

Henkilötietolaki 523/1999 (Finlex), Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 (Finlex), Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002 (Finlex), Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 (Finlex), Lastensuojelulaki 417/2007 (Finlex), Mielensterveyslaki 1116/1990 (Finlex), Päihdehuoltolaki 41/1986 (Finlex), Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 298/2009 (Finlex), Sosiaali- ja terveysministeriön asetus rokotuksista ja tartuntatautiin raskaudenaikaisesta seulonnasta 421/2004 (Finlex). (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011b.)

5 Neuvolatyötä ohjaavat periaatteet

Perhekeskeisessä neuvolatyössä painotetaan perheen riippuvuutta ympäristöstään sekä perheen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta. Tällainen työ vaatii perheen ja sen elinympäristön hyvää tuntemusta, asiakkaan kunnioittamista ja tilanneherkkyyttä. Myös vaikeiden asioiden esille ottaminen asiakasta kunnioittaen on tärkeä osa terveydenhoitajan työtä. (Armanto & Koistinen 2007, 22.)

Neurolassa terveydenhoitaja toimii perhehoitotyön asiantuntijan roolissa. Perhe on sosiaalinen yhteisö, jonka muodostavat toisilleen läheiset ihmiset. Perhetyyppinä on useanlaisia ja perheen määrittelyyn vaikuttavat myös kulttuuriset tekijät. Perhekeskeisyydellä tarkoitetaan sitä, että jokaisen perheenjäsenen näkökulma otetaan huomioon. Terveydenhoitaja osallistuu myös aktiivisesti moniammatilliseen perhetyön kehittämiseen. (Armanto & Koistinen 2007, 23.)

Kasvu vanhemmuuteen on hidas prosessi, jossa koko perhe yhteisönä tarvitsee tukea ja asiantuntevaa terveydenhoitoa. Vanhemmille tulee myös tarjota mahdollisuuksia osallistua vertaisryhmiin. Perhekeskeinen työote on laajentumassa kaikkialle terveydenhuoltoon. Tämä vaatii kuitenkin totuttujen toimintatapojen kyseenalaista ja hallittua muuttamista. Perhekeskeisessä työtavassa perhe nähdään oman hyvinvointinsa asiantuntijana. Perhekeskeisessä työssä huomioidaan kaikkien perheenjäsenien vaikutus koko perheen hyvinvoinnille. (Armanto & Koistinen 2007, 22.)

Neuolatyössä toimitaan yhteistyössä eri toimijoiden välillä. Terveydenhoitajalta edellytetäänkin neuvolatyössä hyvää vuorovaikutusosaamista sekä motivaatiota toimia yhteistyössä moniammatillisen työryhmän kanssa. Yhteistyö kunnan sisällä käsittää muun muassa päivähoiton, kasvatus- ja perheneurolat sekä lastensuojelun. Yhteistyötä tapahtuu myös muiden toimijoiden, kuten erilaisten järjestöjen kanssa. Etenkin yhteistyö päivähoiton kanssa on ensiarvoisen tärkeää, sillä tällä tavoin lapsen kehitystä voidaan arvioida parhaalla mahdollisella tavalla. Sekä päivähoiton että neurolan tavoitteet ovat samat; kohdata lasten ja perheiden tarpeet. Päivähoitossa näkökulma on tietenkin erilainen kuin terveydenhuollossa, mutta nämä

kaksi toimijaa tukevat toisiaan tärkeässä työssä. Päivähoidossa voi tulla esiin paljon sellaisia asioita, joita ei perusterveydenhuollossa ole mahdollista havaita. Tämä edesauttaa lapsen hyvinvoinnin tukemista. (Armanto & Koistinen 2007, 26 - 27.)

Kasvatus- ja perheneuvolat ovat osa kunnan sosiaalitoimia, ja niiden tehtävänä on lasten ja perheiden tukeminen. Kasvatus- ja perheneuvoloiden työntekijät osallistuvat perheille suunnattujen palveluiden kehittämiseen, suunnitteluun ja seurantaan tavoitteenaan ennaltaehkäisevän työn edistäminen. Neuvolan terveydenhoitajat kohtaavat työssään usein myös ongelmaperheitä, jolloin yhteistyö lastensuojelun kanssa korostuu. Lastensuojelun 40. pykälä velvoittaa erityisesti sosiaali- ja terveystoimen työntekijät ilmoittamaan kunnan sosiaalilautakunnalle tai tarkemmin määritellylle taholle lastensuojelun tarpeessa olevasta lapsesta. Tämä velvoite koskee erityisesti neuvolan terveydenhoitajia. (Armanto & Koistinen 2007, 27.)

Yhteistyötä tapahtuu myös muiden kuin julkisen sektorin toimijoiden kanssa. Tällaisia toimijoita ovat muun muassa seurakunnat, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Lastensuojelun keskusliitto, ensi- ja turvakodit, Väestöliitto sekä erilaiset vapaaehtoisjärjestöt. Yhteistyö erilaisten järjestöjen kanssa on neuvolatoiminnassa tärkeää, sillä moniammatillinen työ tukee perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja jaksamista. (Armanto & Koistinen 2007, 28 - 29.)

6 Espoon kaupungin neuvolat ja perhehoitotyö

Espoon neuvolat tarjoavat äitiysneuvolapalveluita, lastenneuvolapalveluita sekä perhetyön palveluita espoolaisille perheille, jotka odottavat lasta. Palvelumuotoja on tarjolla erilaisia, muun muassa kotikäynnit, avoneuvola- ja ryhmäkäynnit sekä yksilölliset vastaanottokäynnit. Äidin raskauden seuranta ja mahdollisten ongelmatilanteiden löytäminen, sekä lasta odottavan perheen tukeminen ovat äitiysneuvolan päätehtäviä. Myös perheen tukeminen vanhemmuuden kasvussa on tärkeä osa äitiysneuvolaa. Äitiysneuvolaan otetaan yhteyttä kuukautisten jäädessä pois ja raskaustestin oltua positiivinen. (Espoo 2012g.)

Espoon lastenneuvolat palvelevat espoolaisia alle kouluikäisten lasten perheitä. Perheet käyvät oman asuinalueensa neuvolassa. Muun muassa yksilölliset vastaanotto- ja kotikäynnit, ryhmä- ja avoneuvolakäynnit sekä tulevaisuudessa sähköisen asiointin palvelut kuuluvat Espoon neuvoloiden toimintamuotoihin. Neuvolakäynnille ei kuulu äkillisesti sairastunut lapsi, mutta neuvoa voi kysyä terveydenhoitajalta puhelimitse. Keskeisiä asioita ovat mm. perheen voimavarat ja lasten kasvatus, liikunta ja ravitsemus, ulkoilu, vuorokausirytmä, tapaturmat, ihmissuhteet, lapsen ja vanhempien mieliala, päihteet ja perheväkivalta sekä perheen taloudellinen tilanne. Lastenneuvolassa seurataan lasten kasvua ja kehitystä sekä keskustellaan erilaisista perheen terveyteen, hyvinvointiin ja vanhemmuuteen liittyvistä asioista. (Espoo 2012b.)

Espoon kaupungin perhetyö on osa neuvolan toimintaa. Sen tarkoituksena on puuttua jo varhain perheessä ilmeneviin ongelmiin. Perheohjaaja voi olla apuna esimerkiksi kasvatuksessa ja vanhemmuuden tukemisessa. Perhetuki on maksutonta ja perhetyön piiriin voi hakeutua muun muassa neuvolan, vammaispalveluiden tai päivähoidon kautta. Perheen avun tarve arvioidaan, jonka jälkeen johtava perheohjaaja tekee päätöksen perheelle annettavasta palvelusta. Annettavaan apuun vaikuttavat resurssien määrä perhetyössä sekä perheen tarpeet. (Espoo 2012e.) Lapsiperheiden perhetyö on tarkoitettu pääasiassa alle kouluikäisten lasten perheille. Esimerkiksi sairaus, vamma, alentunut toimintakyky tai perhetilanne voi olla syy hakeutua perhehoitotyön piiriin. Tavoitteena on auttaa perheen selviytymistä arjessa ja auttaa heidän tilannettaan, niin ettei se pahene. (Espoo 2012c.)

Espoon lapsiperheiden neuvolatyöhön kuuluu lisäksi perheneuvola. Se tarjoaa tukea, hoitoa ja ohjausta 0-12 -vuotiaiden lasten ja heidän perheidensä kehitykseen. Työryhmään kuuluu psykologeja, perheneuvojia ja lastenpsykiatreja sekä psykologeja. Keskusteluihin ei tarvitse lähetettä eivätkä ne maksa asiakkaalle. Lisäksi työntekijää sitoo vaitiolovelvollisuus, joten keskustelut ovat luottamuksellisia. Tapaamiset voivat olla pari- tai yksilötapaamisia. Myös perhetapaamisia järjestetään. Toiminta tapahtuu perheen tarpeiden ja tilanteen mukaisesti (Espoo 2012d.)

Espoon kaupungin neuvola- ja perhetyötoiminnan alla toimii myös Vastaamo -palvelu. Vastaamo on verkkopalvelu, jossa voi kysyä nimettömänä neuvoa kasvatukseen asiantuntijoilta. Kysymykset voivat liittyä muun muassa vanhemmuuteen, hyvinvointiin tai parisuhteeseen. (Espoo 2012f.)

7 Perehdyttäminen

Työturvallisuuslain mukaan työntekijä on oikeutettu riittävään perehdytykseen, johon sisältyy työpaikan olosuhteisiin, työvälineisiin, turvallisuuteen, tuotantomenetelmiin sekä terveyteen liittyvät asiat. Perehdyttäminen tarkoittaa toimenpiteitä, joilla uusi työntekijä oppii tuntemaan työpaikkaa, sen tapoja, työtä, ihmisiä sekä työhön liittyviä odotuksia. Se on prosessi, jossa annetaan tietoa mm. työpaikan toiminta-ajatuksesta, henkilöstöstrategiasta ja politiikasta sekä koko organisaatiosta. Perehdytys tulee antaa kaikille työntekijöille, jotka aloittavat uudessa työpaikassa tai työtehtävässä tai mikäli työpaikalle tulee uusi laite, järjestelmä, tai muu opastusta vaativa asia. Myös pitkän poissaolon jälkeen työntekijä on hyvä opastaa

muuttuneisiin käytäntöihin työpaikalla. Perehdyttäminen koskee olennaisesti myös opiskelijoita. (Ritaranta 2011; Heinonen & Järvinen 1997, 142 - 143.)

Yhä useampien opiskelijoiden opintoihin kuuluu olennaisena osana työssä oppimisen jakso. Perehdyttäminen ja siihen liittyvät tarpeet harkitaan yksilöllisesti aina jokaisen oppilaan kohdalla riippuen muun muassa harjoittelujakson pituudesta sekä oppimistavoitteista. Työpaikan ja oppilaitoksen on hyvä aina yhdessä sopia opiskelijoiden perehdyttämiseen liittyvistä asioista. Perehdyttämisen avulla perehdytettävä oppii työnsä nopeasti, ja itsenäinen työskentely helpottuu varmuuden lisääntyessä omia taitoja kohtaan. (Kangas 2003, 5.)

7.1 Perehdyttämisen tavoitteet

Perehdyttämisen päätavoite on perehdyttää työntekijä uuteen tehtäväänsä sekä tutustuttaa työhönsä ja toimenkuvaansa. Perehdytys luo työntekijälle kuvan yrityksestä. Kuva, jonka työntekijä yrityksestä saa, välittyy eteenpäin nopeasti esimerkiksi vuokralla olevan työvoiman ja opiskelijoiden keskuudessa. Perehdytys tulee antaa aloitus-, muutos- ja käyttöönottilanteissa. Näiden lisäksi perehdytystä on täydennettävä aina tarvittaessa. (Liski, Horn & Villanen 2007, 8.)

Perehdyttäminen on tärkeä osa työntekijän aloitusta uudessa työpaikassa ja se luo pohjaa hyvälle ja tehokkaalle työlle. Joissain tapauksissa perehdytykseen kuluva aikaa ja panosta vähennetään niin, että sen laatu kärsii. Tästä seuraa helposti se, että työntekijä asennoituu väärin työhönsä ja oppii virheellisiä tapoja työskennellä. Henkilöstön hyvästä ammattitaidosta on hyötyä koko organisaatiolle, niin työntekijälle itselleen, työnantajalle, asiakkaalle sekä muille työntekijöille. Niihin kuuluu muun muassa työhön sitoutuminen heti työsuhteen alussa, tapaturmien välttäminen, työtehtävän nopea oppiminen ja itsenäinen työskentely, työyhteisön viihtyvyyden lisääminen ja poissaolojen väheneminen. Näiden lisäksi hyvällä perehdyttämällä pyritään työntekijöiden stressin vähentämiseen, myönteisen yrityskuvan muodostamiseen ja myönteisen asennoitumisen lisäämiseen. Nämä vaikuttavat osaltaan työntekijöiden vaihtuvuuteen ja siihen, miten työntekijä kokee työnsä miellyttävyyden. Kun työntekijä oppii tekemään perehdyttämisen avulla työtehtävänsä oikein, voidaan virheiden määrää ja aikaa, joka kuluu niiden korjaamiseen vähentää. Näin ollen myös virheet työn laadussa ja hävikki minimoituvat. (Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto 2012; Fennia 2011; Penttinen & Mäntynen 2009, 3.)

Erilaiset apumateriaalit tehostavat perehdyttämistä ja tukevat asioiden mieleen painamista sekä muistamista. Apumateriaalia ovat muun muassa erilaiset työskentelyä koskevat esitteet ja oppaat, henkilöstölehdet, perehdyttämiskansiot sekä työpaikan intranet- ja Internet-sivut. Tervetuloa taloon - oppaat ovat erityisen hyödyllisiä työhön perehtymisen kannalta. Oppaissa

tulee ilmetä talon tapoihin sekä työsuhteasioihin liittyviä asioita. Opas voi olla saatavissa myös tietokoneversiona. (Kangas 2003, 10.)

Ammattikorkeakoulussa tapahtuvan ohjatun harjoittelun tarkoituksena on perehdyttää opiskelija oman alansa työtehtäviin ja tietotaidon käyttöön työelämässä oikeaoppisesti. Nämä harjoittelujaksot kehittävät ja antavat hyvän pohjan opiskelijan ammatilliselle kasvulle. Harjoittelussa tapahtuva ohjaus vastaa tarkoitustaan silloin, kun ohjaus antaa mahdollisuuden reflektoida opittua ja kokemusta, auttaa saavuttamaan tavoitteet ja vastaa opiskelijan tarpeita. (Heinonen 2004, 29,13.)

7.2 Perehdyttämisen lainsäädännöt

Työturvallisuuslaki työntekijälle annettavasta opetuksesta ja ohjauksesta (14§, 23.8.2002/738) velvoittaa työnantajan järjestämään työntekijälleen työhön perehdytystä. Laki määrittää työhön ohjauksen seuraavalla tavalla:

”Työnantajan on annettava työntekijälle riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä sekä huolehdittava siitä, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen:

1) työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ- tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista;

2) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta työn haittojen ja vaarojen estämiseksi sekä työstä aiheutuvan turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi;

3) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta; ja

4) työntekijälle annettua opetusta ja ohjausta täydennetään tarvittaessa.” (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, 14§.)

7.3 Perehdyttäminen prosessina

Perehdyttäminen on prosessi, joka sisältää ohjausta ja toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on, että työntekijä oppii tuntemaan uuden työtehtävänsä, työyhteisön tavan toimia ja tutustuu työtoiveihin. Onnistunut perehdytys voi lisätä työntekijän motivaatiota työtään kohtaan. Perehdyttäminen uuteen työtehtävään kestää usein muutaman kuukauden, ja se jaetaan neljään eri osaan: perehdyttämiseen ennen työn aloitusta, ensimmäiseen päivään, ensimmäiseen viikkoon ja ensimmäisiin kuukausiin. Ennen perehdyttämisen aloitusta työnantaja suunnittelee mitä asioita tulee perehdyttää, aikataulun perehdyttämiselle ja sen, ketkä yhdessä esimiehen

kanssa vastaavat perehdytyksestä. (Frisk 2003, 41; Hokkanen & Taatila 2008, 64; Ritaranta 2011.)

Vastuu perehdyttämisestä ennen töiden aloittamista on pääsääntöisesti esimiehellä. Perehdytysprosessi nähdään alkavan jo työsopimuksen kirjoittamisesta. Esimies voi nimetä työpaikallaan vastuuhenkilön, joka yhdessä esimiehen kanssa vastaa uuden työntekijän perehdyttämisestä ja opastaa häntä tutustumaan uusiin ihmisiin ja tiloihin sekä sisään organisaatioon. Vastuuhenkilö toivottaa uuden työntekijän tervetulleeksi organisaatioon ja esimies puolestaan huolehtii työsopimuksesta, palkanmaksuista, uuden työntekijän työtehtävien ja tavoitteiden suunnittelusta ja muista hallinnollisista asioista. (Hokkanen & Taatila 2008, 64 - 65.)

7.3.1 Perehdytyksen eteneminen

Työntekijän ensimmäisen päivä uudessa työssä aloitetaan usein esimiehen ja vastuuhenkilön tapaamisella ja käydään läpi uuden työntekijän tehtäviä ja tavoitteita. Tämän jälkeen esitellään taloa, työympäristöä sekä tutustutetaan uusi työntekijä kollegoihinsa. Tänä päivänä käydään läpi myös muita työpaikkaan, ympäristöön ja tehtävään liittyviä asioita, kuten mistä saa ruokaa ja tarvikkeita sekä keskustellaan hallinnollisista asioista. Hallinnollisia asioita ovat muun muassa kulkukortti, pysäköintilupa sekä avaimet. (Hokkanen & Taatila 2008, 65.)

Ensimmäisen viikon päätavoitteena on omaan työhön oppiminen ja silloin päävastuu perehdyttämisestä on vastuuhenkilöllä sekä uudella työntekijällä itsellään. Työtehtäviin mahdollisesti tarvittavat ohjaukset ja koulutukset pyritään järjestämään ensimmäiselle viikolle, minkä avulla työntekijä pääsee mahdollisimman nopeasti käsiksi työntekoon. Pikkuhiljaa vastuu oppimisesta siirtyy työntekijälle, joka alkaa ensimmäisellä viikolla työskennellä itsenäisesti. Vastuuhenkilö toimii edelleen perehdytettävän tukena ja perehdytettävä voikin jatkossa pyytää apua vastuuhenkilöltä. (Hokkanen & Taatila 2008, 66.)

Perehdytyksen lopulla keskustellaan ja käydään läpi yhdessä työntekijän, vastuuhenkilön sekä uuden työntekijän kesken siitä, kuinka perehdytys on sujunut, mitä kehitystarpeita olisi, onko työntekijällä uusia ideoita ja näkemyksiä ulkopuolisen silmin työorganisaatiosta, sekä kysymyksiä, joita työntekijälle on noussut mieleen. (Hokkanen & Taatila 2008, 69.)

7.4 Opiskelijan perehdyttäminen

Harjoittelujaksot ja työharjoittelut kuuluvat olennaisena osana ammattikorkeakoulun opintoihin. Ne sisältyvät kaikkiin koulutusohjelmiin ja aloihin ja niiden laajuus riippuu oman koulutusohjelman pituudesta. Työharjoittelun tarkoituksena on tutustuttaa opiskelija valitsemaansa alan työelämään. Kunkin tutkinnon opetussuunnitelmassa käydään läpi harjoittelujen pituu-

det, tavoitteet ja vaatimukset sekä muut siihen liittyvät asiat. Harjoittelu ammattikorkeakouluissa tulee olla ohjattua, tavoitteellista ja arvioivaa. Opiskelijalle on nimetty harjoittelun ohjaaja sekä koulusta, että harjoittelupaikasta. Harjoittelun aikana opiskelija pääsee tutustumaan opiskelemansa alan työelämän arkeen ja soveltamaan teoretietoaan käytännössä. Harjoittelupaikka ei kuitenkaan saa käyttää opiskelijaa työvoimana korvatakseen muuta henkilökuntaa. (Työelämään 2011.)

Opiskelijan perehdytykseen kuuluu monia samoja piirteitä, kuin uuden työntekijänkin perehdytykseen. Niitä ovat muun muassa organisaation, työtilojen ja kollegojen esitteleminen sekä työ-yksikön laitteisiin, toimintatapoihin ja välineisiin opastaminen. Opiskelijan tulee myös täyttää jokaisessa harjoittelussa oppisopimuslomake, joka käydään perehdytyksessä läpi ja keskustellaan tavoitteista, joita koulu ja opiskelija itse ovat harjoittelujaksolle asettaneet. Työaikaan liittyvät asiat ja opiskelijan työtehtävät on myös hyvä käydä perehdytyksessä läpi. Työyksikössä on määrätty työssä oppijan velvollisuudet ja oikeudet, jotka opiskelijan on hyvä tietää. Näitä ovat muun muassa vaitiolovelvollisuus, sairastumisesta ja poissaoloista ilmoittaminen ja tietyt työpaikan rutiinit, kuten tauoista sopiminen. Työssä oppimiseen kuuluu olennaisena osana myös arviointi- ja palautekeskustelut, jotka käydään yleensä nimetyn ohjaajan ja opettajan kanssa. (Kalajokilaakson koulutusyhtymä 2011.)

Opiskelijan perehdyttämisen vaiheet voidaan jakaa karkeasti neljään eri vaiheeseen; ennen harjoittelun alkamista, harjoittelun alussa, harjoittelun edetessä ja harjoittelun päättyessä tapahtuvaan perehdyttämiseen. Ennen harjoittelun alkua opettaja ja opiskelija käyvät yhdessä läpi jaksolle asetettuja tavoitteita, otetaan selvää oppimistehtävistä ja käytäntöön liittyvistä asioista, kuten työasuista jne. Lainsäädännöt koskien opiskelijaa käydään myös läpi ennen harjoittelun alkamista. Näitä ovat muun muassa laki (559/1994) ja asetus (564/1994) terveydenhuollon ammattihenkilöistä ja laki potilaan asemasta ja oikeuksista (758/1992). (Heinonen 2004, 36 - 38.)

Työturvallisuus on yksi opiskelijan perehdytykseen sisältyvä olennainen asia. Työsuojeluun ja työturvallisuuteen liittyvistä asioista tulisi keskustella heti harjoittelujakson alkaessa. Sekä opiskelijan, ohjaajan ja muiden osapuolten tulee tietää tapaturmiin, vahingonkorvauksiin ja työsuojeluun liittyvistä asioista. (Kalajokilaakson koulutusyhtymä 2011.)

Opiskelijan avoin vastaanotto uuteen harjoittelupaikkaan on tärkeää. Harjoittelun alussa käydään yhdessä ohjaajan ja opiskelijan kanssa jakson tavoitteet ja oppimistehtävät ja tarvittaessa muokataan niitä harjoittelun edetessä. Ohjaajan tulee perehdyttää opiskelija heti alussa työyhteisön toimintatapoihin ja tiloihin sekä antaa jatkuvasti palautetta opiskelijan oppimisesta ja työskentelystä. Vastuu perehtymisestä on opiskelijalla ja ohjaajalla, mutta päävastuu

siitä kuuluu opiskelijalle itselleen. Harjoittelujakson lopussa arvioidaan uudelleen asetetut tavoitteet ja kuinka ne ovat toteutuneet. (Heinonen 2004, 36 - 38.)

8 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on käytännön toiminnan opastaminen, ohjeistaminen ja toiminnan järjestäminen ammatillisessa kentässä. Se voi olla ammatilliseen käyttöön suunnattu opastus tai ohje, kuten perehdytyskansio, turvallisuusohjeistus tai ympäristöohjeistus. Toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyvät käytännön toteuttaminen ja sen raportointi käyttäen tutkimusviestintää. Ammattikorkeakoulutasoisen koulutuksen tavoitteena on, että kun opiskelija valmistuu, niin hän toimii oman alansa asiantuntijatehtävissä. Opiskelijan tulee hallita alaan liittyvät kehittämisen ja tutkimuksen perusteet. Opinnäytetyön olisi suositeltavaa olla käytännön läheinen, tutkimuksellisella asenteella toteutettu ja tarvittavalla tasolla alan tietoihin ja taitoihin perustuvaa. Opinnäytetyön aihe on hyvä miettiä niin, että se tukee opiskelijan omaa ammatillista kasvua. Perehdytyskansio Espoon kaupungin neuvoloihin meneville opiskelijoille valittiin opiskelijoiden opinnäytetyön aiheeksi, sillä neuvolatoiminta on keskeinen terveydenhoitajan työn toimialue. Aihe tukee neuvolajaksoa suorittavien opiskelijoiden ammatillista kasvua terveydenhoitajaliiton suositusten mukaisesti. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9 - 10.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä lähdetään liikkeelle aiheanalyysistä, eli aiheellisesta ideoinnista. Aiheanalyysissä tulee ensimmäiseksi pohtia, millaiset asiat erityisesti kiinnostavat opiskelijaa oman alan opinnoissa. Aihepiirissä on tärkeää, että se motivoi kaikkia opinnäytetyöhön osallistuvia opiskelijoita. On suositeltavaa, että opiskelija kokee pystyvänsä syventämään omaa asiantuntemustaan aiheesta. Aiheen on lisäksi hyvä olla ajankohtainen, jolloin aihe saattaisi kiinnostaa mahdollisia toimeksiantajia. Toiminnallisesta opinnäytetyöstä tehdään toimintasuunnitelma, koska opinnäytetyön tavoitteiden ja idean tulee olla hyvin harkittuja, perusteltuja ja tiedostettuja. Hyvin tärkeää on kartoittaa idean kohderyhmä ja idean tarpeellisuus kohderyhmässä, aiheeseen liittyvä lähdekirjallisuus, tutkimukset, muut mahdolliset lähteet ja keskustelu, joka liittyy aiheeseen. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 23, 26.)

Tämän opinnäytetyön aihe kiinnosti kaikkia opiskelijoita, joten ideoita syntyi heti työn alusta lähtien. Aiheen kiinnostavuuden ansiosta työtä oli motivoivaa tehdä. Oman asiantuntijuuden syventäminen oli myös yksi motivointiväline opinnäytetyöprosessiin. Espoon Kaupungin neuvoloiden terveydenhoitajien mielestä aihe oli ajankohtainen, sillä tämän kaltaista perehdytyskansiota ei ole vähään aikaan tehty Espoon neuvoloihin. Työn tarpeellisuus ja ajankohtaisuus motivoivat opiskelijoita paneutumaan työhön. Opinnäytetyön kohderyhmä oli selkeä alusta lähtien. Kohderyhmään kuuluvat Espoon kaupungin neuvoloiden terveydenhoitajat ja terveydenhoitajaopiskelijat.

9 Laadullinen opinnäytetyö

Toiminnalliseen opinnäytetyöhön liittyy tiiviisti joko kvalitatiivinen tai kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä. Laadullisen tutkimuksen peruspiirteisiin kuuluu lomake- tai teemahaastattelujen käyttö yksilöille tai suurimmille haastattelu ryhmille ja haastattelut voidaan toteuttaa joko postitse, puhelimella, sähköpostilla tai kasvotusten. Aineiston analysoinnin ei myöskään tarvitse olla yhtä tarkkaa kuin tutkimuksellisissa opinnäytetöissä. (Vilka & Airaksinen 2003, 56 - 58.) Tämä opinnäytetyö on toiminnallisen opinnäytetyön ohella myös kvalitatiivinen, eli laadullinen opinnäytetyö. Se tulee ilmi muun muassa määrittelemällä tapoja, joilla perehdytyskansion materiaalin sisältö ja työhön tarvittavat haastattelut on kerätty.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetään yksilöhaastatteluissa strukturoitua haastattelulomaketta. Se tarkoittaa sitä, että kaikilta haastateltavilta kysytään avoimet kysymykset samassa järjestyksessä ja muodossa. Toiminnallisessa opinnäytetyössä aineiston laatu on tärkeämpää kuin määrä ja yhtenä laadun kriteerinä pidetään sitä, miten hyvin se vastaa opinnäytetyön kohderyhmän tarpeisiin ja tavoitteisiin. (Vilka & Airaksinen 2003, 56 - 57, 63 - 64)

10 Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus

Tämä opinnäyte toteutetaan osana Espoon seudun koulutusyhtymien innovaatio ja integraatio-hanketta. Hankkeen tavoitteena on kehittää Suurpellon alueen palveluita ajatellen alueen ekologisuutta sekä asumisviihtyvyyttä. Opinnäytetyön tarkoituksena on mukaila Espoon kaupungin arvoja, joita ovat muun muassa asukas- ja asiakaslähtöisyys, suvaitsevaisuus, inhimillisuus, luovuus, innovatiivisuus sekä tasa-arvo. Myös kumppanuus, yhteisöllisyys, tuloksellisuus ja vaikuttavuus ovat Espoon kaupungille tärkeitä arvoja. Opinnäytetyön teoriaosuuden sekä erityisesti perehdytyskansion työstämisessä on otettu huomioon Espoon kaupungille tärkeät arvot kuten luovuus, innovatiivisuus sekä tuloksellisuus ja vaikuttavuus. (Espoo 2012h; Suurpelto 2011.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa helppokäyttöinen ja tiivis perehdytyskansio Espoon kaupungin neuvoloihin harjoitteluun meneville terveydenhoitajaopiskelijoille. Tavoitteena on antaa tietoa ja turvallisuutta opiskelijoille sekä helpottaa ja selkeyttää ohjaajan roolia. Opinnäytetyön tavoitteena on myös nopeuttaa opiskelijan oppimista.

Perehdytyskansio tulee sähköisessä muodossa Laurea- ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoiden työtilaan Optimaan sekä Espoon kaupungin neuvoloiden käytettäväksi. Tarkoituksena on, että myös neuvoloissa voidaan perehtyä ja valmistautua opiskelijoiden ohjaukseen. Lisäksi perehdytyskansion tarkoituksena on selkeyttää sitä, mikä on opiskelijan rooli työharjoittelussa, sillä se eroaa työntekijän roolista liittyen muun muassa vastuukysymyksiin.

Teoriaosuuden tarkoituksena on tukea ja syventää perehdytyskansiossa olevaa tietoa. Teoriaosuuden työstämisen apuna on käytetty useita luotettavaksi tiedettyjä lähteitä sekä opiskelijoiden, terveydenhoitajien, että neuvolan osastonhoitajien haastatteluita. Teoriaosuuden tavoitteena on olla mahdollisimman informatiivinen mutta selkeä ja johdonmukainen kokonaisuus. Opinnäytetyön tarkoituksena on myös kartoittaa niitä asioita ja tarpeita, joita sekä opiskelijoilla, että opiskelusta vastaavilla ohjaajilla on liittyen opiskelijaohjaukseen.

Opinnäytetyön aiheeseen päädyttiin opinnäytetyötä ohjaavan opettajan ehdotuksesta. Opinnäytetyön aihe kiinnosti, koska neuvolatyö on suuri osa-alue terveydenhoitajan koulutuksessa. Aihe valittiin sen kiinnostavuuden perusteella sekä siksi, että siitä olisi hyötyä myös tuleville alan opiskelijoille.

11 Opinnäytetyön tuottamisen prosessi

Toiminnallisen opinnäytetyön raportti on kirjoitus, jossa kerrotaan siitä, miten työ on tehty, millainen työprosessi on takana sekä millaisiin johtopäätöksiin on yhdessä päädytty. Oman tuotoksen ja prosessin arvioiminen on tärkeää ilmetä raportissa. Opinnäytetyö on niin ammatillisen, kuin persoonallisen kasvun väline ja kertoo lukijalle tekijän ammatillisesta osaamisesta. Toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu raportin lisäksi produktio, joka tarkoittaa tuotosta. Produktio on usein kirjallinen. (Vilka & Airaksinen 2003, 65.)

Tämä opinnäytetyö sai alkunsa syyskuussa 2011 kolmen terveydenhoitajaopiskelijan innostuksesta tehdä neuvoloihin liittyvä opinnäytetyö. Opettaja antoi aiheen, jota pidettiin tarpeellisenä Espoon kaupungin neuvoloissa. Opinnäytetyötä tekevistä opiskelijoista kaksi aloittivat neuvolaharjoittelun opinnäytetyön alkaessa ja yksi opiskelija tekee harjoittelun opinnäytetyön jo ollessa valmis.

Aluksi opiskelijat lähettivät aiesopimuksen vastaavalle opettajalle. Aiesopimus sisälsi opinnäytetyön tavoitteet ja suunnitelman siitä, milloin opinnäytetyö esitettäisiin. Tämän jälkeen opiskelijat aloittivat opinnäytetyön suunnitelman tekemisen. Teoriaosuuden aihe-alueet jaettiin ja jokainen etsi itsenäisesti tietoa tahoillaan. Viikoittain kokoonnuttiin pohtimaan yhdessä aikaan saatua ja yhdistämään tekstiä selkeäksi kokonaisuudeksi. Lähteeksi etsittiin kirjastosta kirjoja, sekä käytettiin omia aikaisemmin ostettuja opiskelukirjoja. Luotettavista internet lähteistä etsittiin myös tietoa. Opiskelijat tutustuivat muun muassa Espoon kaupungin internet sivuihin perehdytyskansiota varten. Kirjallisuutta etsiessä hakusanoina käytettiin muun muassa hakusanoja ”perehdyttäminen”, ”eettinen herkkyyden ammatillisessa työssä”, ”Kaija Pessa”, ”neuvolatyö” ja ”toiminnallinen opinnäytetyö”.

Lokakuussa 2011 opiskelijat tekivät kyselylomakkeen, joka lähetettiin sähköpostilla Espoon kaupungin neuvoloissa työskenteleville kolmelle terveydenhoitajalle. Kyselylomakkeessa pyydettiin kertomaan omin sanoin, mitä opiskelijan tulisi heidän mielestään tietää tullessaan harjoitteluun Espoon kaupungin neuvolaan. Tämän jälkeen saadut vastaukset kirjoitettiin puhtaiksi. Näiden tietojen perusteella ryhdyttiin suunnittelemaan perehdytyskansiota. Työn teoriaosuutta työstettiin parin kuukauden ajan niin yhdessä, kuin itsenäisesti. Opiskelijat olivat tiiviisti yhteydessä toisiinsa, jottei opinnäytetyön yhtenäinen teksti katoaisi ja jotta kirjoitustyö pysyisi samana koko prosessin ajan.

Tammikuun alussa opiskelijat esittelivät opinnäytetyön suunnitelman, jonka arvioivat kaksi sairaanhoitajaopiskelijaa. Suunnitelman esityksessä tuli esille kehittämisideoita ja korjauksia työhön, joiden työstämiseen opiskelijat tarttuivat pikaisesti. Kahdelle terveydenhoitajaopiskelijalle lähetettiin sähköpostilla kyselylomake, jossa kyseltiin heidän kokemuksiaan - ja odotuksiaan neuvolaharjoittelusta ja sitä, mitä he olisivat halunneet/haluavat tietää harjoittelun alkaessa neivolakäytäntöihin ja -työhön liittyen. Haastatteluun valittiin tarkoituksella kaksi opiskelijaa, joista toinen oli parasta aikaa harjoittelemassa neuvolassa ja toisella neuvolajakso oli vasta edessäpäin. Näin vastauksia saatiin kahdesta eri näkökulmasta.

Helmikuussa opiskelijat ryhtyivät työstämään perehdytyskansiota. Kansion tiedonkeruussa käytettiin työn teoriaosuutta hyväksi ja haettiin luotettavaa aineistoa perehdytyskansiota varten. Terveydenhoitajien, terveydenhoitajaopiskelijoiden ja omien kokemusten perusteella työstettiin kansiota ja pohdittiin mitä sinne olisi oleellista laittaa. Terveydenhoitajaliiton suosittelemasta terveydenhoitajaopiskelijan työkirjasta poimittiin tavoitteet, jotka koskivat kyseessä olevaa jaksoa. Myös näiden tavoitteiden pohjalta kansion sisältö muodostui. Internetin kautta etsittiin sopivia kuvia värittämään kansion sivuja. Kun perehdytyskansio oli työstetty ensimmäiseen vaiheeseen, se lähetettiin Espoon kaupungin neuvoloiden osastonhoitajille sekä kuudelle terveydenhoitajaopiskelijalle arvioitavaksi. Palautteet kansiosta kerättiin ja työstämistä jatkettiin osastonhoitajien ja opiskelijoiden palautteen mukaisesti eteenpäin. Maaliskuussa opiskelijat viimeistelivät perehdytyskansion ja se lähetettiin jälleen arvioitavaksi Espoon kaupungin neuvoloiden osastonhoitajille, sekä tällä kertaa vain kolmelle Laurea-ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijalle.

Teoriaosuutta opiskelijat työstivät vielä maaliskuun ajan. Kokonaisuutta jäseneltiin ja tekstiin lisättiin kaavioita. Huhtikuussa opinnäytetyö lähetettiin kielten opettajalle arvioitavaksi ja tehtiin viimeiset ulkoasu korjaukset. Työ palautettiin viikkoa ennen esittämistä opinnäytetyötä ohjaavalle opettajalle.

Alla olevassa kaaviossa on kuvattuna opinnäytetyön tuottamisen prosessi.

Kuvio 1. Tuottamisen prosessikaavio.

12 Perehdytyskansion esittely

Kansio on täydellisesti liitteenä (Liite 1). Kansion tiedot ovat teoriaan perustuvaa tietoa luotettavien lähteiden pohjalta, joita käsitellään kansion teoriaosuudessa. Kansio tulee toteutumaan opiskelijoille sähköisenä versiona, jonka vuoksi runsaan tekstin sijaan kansioon lisättiin nettilinkkejä kustakin aiheesta. Lähteenä on käytetty alaan liittyvää kirjallisuutta ja Espoon kaupungin nettisivustoa. Alan opiskelijoita ja Espoon kaupungin neuvolatyöntekijöitä on haas-

tateltu koskien kansion sisältöä ja mitä heidän mielestään sen olisi tarpeellista sisältää. Kansion ensimmäisen version on arvioinut Espoon neuvoloiden osastonhoitajat ja terveydenhoitajaopiskelijat, jonka jälkeen kansion teoriaosuutta on muokattu huomioiden heidän toiveitaan. Kansioon on koottu terveydenhoitajaliiton suosittelemasta käsikirjasta opiskelijan tavoitteet neuvolatyön harjoittelujaksolle. Lisäksi kansiota löytyy linkkejä Espoon kaupungin ja muihin aiheeseen liittyviin sivuihin, joiden kautta opiskelija pääsee lukemaan neuvolatoiminnasta kattavasti.

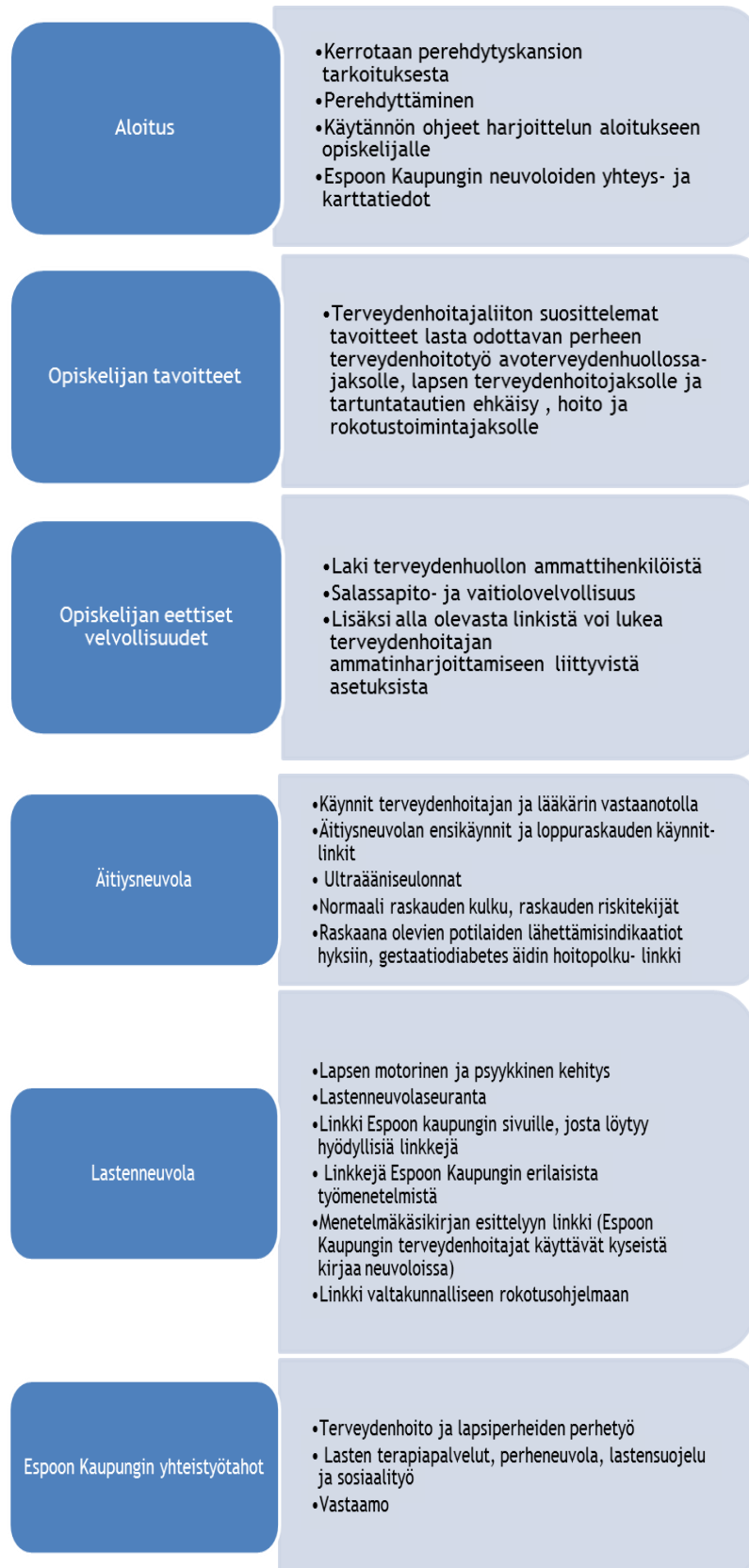
Perehdytyskansion alkaa johdannolla, jossa kerrotaan mihin tarkoitukseen kansio on tuotettu. Sitä seuraa opiskelijan perehdyttämisen määrittelmä, sillä perehdyttäminen on yksi kansion avainsanoista. Kansioon on koottu hyödyllisiä käytännön ohjeita harjoittelun aloittamiseen ja käytännön asioihin, kuten työvaatteiden käyttöön ja siihen, kuinka toimia sairastapauksissa. Terveydenhoitajaliiton suosittelemasta terveydenhoitajaopiskelijan työkirjasta on poimittu tavoitteita eri neuvolajaksolle. Näiden tavoitteiden avulla opiskelija saa vinkkejä, mitä henkilökohtaisia tavoitteita neuvolatyön harjoittelujaksolle olisi hyödyllistä itselleen asettaa. Terveydenhoitajien haastattelut toteutettiin syksyllä 2011 ja opiskelijoiden haastattelut tammikuussa 2012. Espoon kaupungin neuvoloiden osastonhoitajat ja Laurea- ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijat arvioivat perehdytyskansion alustavaa versiota helmikuussa 2012 ja lopullista versiota maaliskuussa 2012.

Perehdytyskansioon on koottu yhteen linkkiin kaikki Espoon Kaupungin neuvolat yhteys- ja karttatietoineen. Linkki avaa sivun Espoon Kaupungin neuvoloiden sivuille, josta löytyy myös neuvoloiden osastonhoitajien yhteystiedot. Opiskelijan eettiset velvollisuudet on tärkeää olla mielessä harjoittelun alkaessa, joten kansiossa on kerrottu näihin liittyvistä lainsäädännöistä ja asetuksista. Lisäksi kansiota löytyy tärkeää yleistä tietoa Espoon kaupungin neuvoloiden toiminnasta, kuten neuvolan keskitetystä ajanvaraus- ja palvelukäytännöstä. Sinne on koottu tietoa äitiys- ja lastenneuvolatoiminnasta sekä terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotokäynneistä. Opiskelijan on lisäksi tärkeä tietää normaali raskauden kulku sekä raskauden riskitekijät, jotka ovat linkitetty kansioon.

Perehdytyskansioon on lisätty hyödyllisiä linkkejä erilaisista kyselyistä ja lomakkeista, joita käytetään lasten määräaikaistarkastusten yhteydessä. Espoon neuvoloiden työntekijöillä on käytössä neuvolatyön menetelmäkäsikirja, josta löytyy kattavaa tietoa lasten terveystarkastuksista sekä ohjeet muun muassa pituuden, painon, näön, kuulon- ja päänympäryksen mittaamiseen. Linkki menetelmäkäsikirjan esittelyyn löytyy kansiota. Kansiossa mainitaan myös Espoon kaupungin erilaisista työmenetelmistä, joita ovat vauvaperhetyö, perhevalmennus ja kastelu-ummetus lapsen hoitopolku.

Rokotukset ovat oleellinen osa terveydenhoitajan työnkuvaa neuvolassa ja terveydenhoitajan työn yksi tavoite onkin tartuntatautien ennaltaehkäisy. Perehdytyskansiossa on linkki rokottajan käsikirjaan, jossa on sosiaali- ja terveysministeriön asetus rokotuksista ja tartuntatautien ennaltaehkäisystä. Tämän lisäksi kansioon on koottu tietoa Espoon kaupungin yhteistyötahoista. Terveydenhoito ja lapsiperheidenterveydenhoitotyöstä, lasten terapiapalveluista, perheneuvolasta, lastensuojelusta ja sosiaalityöstä, sekä vastaamo - palvelusta kerrotaan kansiossa.

Alla kuvattu perehdytyskansion sisältö.

Kuvio 2. Perehdytyskansion sisältö.

13 Haastattelut

Tässä opinnäytetyössä toteutuu strukturoitu haastattelu, eli lomakehaastattelu. Haastattelu tapahtuu lomakehaastatteluna, jossa käytetään apuna lomaketta. Lomakkeessa kysymysten ja väitteiden esittämisjärjestys ja muoto ovat täysin määrätty. Haastattelu on suhteellisen helppo tehdä sen jälkeen, kun kysymykset on saatu laadittua ja järjestettyä. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 1997, 205 - 208)

Haastattelu tulee valita pohtimalla sen soveltuvuutta kyseisen ongelman ratkaisuun, sillä tiedonkeruumenetelmien valinnan tulee olla perusteltua. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastattelu on päämenetelmänä. Haastattelun suuri etu muihin tiedonkeruumuotoihin verrattuna on se, että siinä voidaan säädellä aineiston keruuta joustavasti vastaajia myötäillen ja tilanteen edellyttämällä tavalla. Haastatteluaiheiden järjestystä on myös mahdollista säädellä ja vastausten tulkinta on helppoa. Haastattelun etuna on lisäksi se, että vastaajiksi suunnitellut henkilöt saadaan yleensä mukaan tutkimukseen. On hyvä asia, että haastateltavat on mahdollista tavoittaa helposti myöhemminkin, jos on esimerkiksi tarpeen täydentää aineistoa tai jos halutaan tehdä seurantatutkimusta. Monet seikat, joita pidetään haastattelun hyvinä puolina, sisältävät myös ongelmia. Haastattelun huono puoli voi olla se, että se saattaa viedä aikaa. Haastatteluun saattaa sisältyä monia eri virhelähteitä, jota aiheutuvat niin haastattelijasta kuin haastateltavastakin ja itse tilanteesta kokonaisuutena. Luotettavuutta haastattelussa voi heikentää myös se, että joillain henkilöillä voi olla haastattelussa taipumus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 1997, 205 - 208.)

13.1 Terveydenhoitajien haastattelut

Perehdytyskansiota varten haastateltiin kysymyskaavakkeella kolmea Espoon Kaupungin neuvolassa työskentelevää terveydenhoitajaa. Terveydenhoitajilta kysyttiin muun muassa mitä heidän mielestään opiskelijan tulisi tietää harjoitteluun mentäessä.

Kyselytuloksista kävi ilmi, että terveydenhoitajat kokivat tärkeänä, että opiskelija tietää perusteoriatiedot äitiys- ja lastenneuvolatoiminnasta. Lastenneuvolaan tullessa opiskelijalla olisi hyvä olla hallussa erityisesti lapsen ensimmäisen ikävuoden kehityksen vaiheet pääpiirteittäin sekä harjoittelun edetessä asiakkaille esitettävät pääkysymykset terveystarkastuksissa eri ikäkausiin liittyen. Äitiysneuvolaan tullessa opiskelijan olisi hyvä tunnistaa normaalin raskauden kulku, sekä suurimmat riskitekijät (muun muassa GDM, toksemia ja raskaushepatoosi). Terveydenhoitajien mielestä opiskelijalla tulisi olla myös jokin käsitys äitiys- ja lastenneuvolakäyntien sisällöstä ja tarkoituksesta. Loogisesti etenevä harjoitteluputki oli heidän mielestään myös oleellista. Tarkoittaen, että esimerkiksi lapsivuodeosaston harjoittelua seuraa äitiyspoliklinikan harjoittelu ja sen jälkeen tulee neuvolaharjoittelujakso. Sen jälkeen olisi hyvä jat-

kaa loogisesti kouluterveydenhuoltoon. Organisaatiotiedot terveydenhoidon osalta olisi haastateltavien mielestä myös hyvä tietää harjoitteluun tullessa. Espoon kaupungin neuvoloiden yhteistyökumppanit olisi hyvä olla selvillä. Neuvoloiden yhteistiedot ja niiden karttalinkki sekä kulkuyhteystiedot harjoittelupaikkoihin nousivat tärkeiksi asioiksi. Opiskelijan on hyvä tietää harjoitteluun tullessaan, että harjoittelupaikassa käytettävistä suojavaatteista sekä opiskelijaruokailun mahdollisuuksista. Lisäksi haastateltavat kokivat tärkeiksi asioiksi sen, miten opiskelija tavoittaa ohjaajan tai ohjaaja opiskelijan sairaustapauksissa tai myöhästyessä töistä/harjoittelusta. Terveystietäjien mielestä opiskelijan aktiivinen, tiedollinen, taidollinen, rohkean kokeileva sekä kyseenalaistava asenne on positiivinen etu harjoitteluun tullessa.

13.2 Opiskelijoiden haastattelut

Perehdytyskansiota varten haastateltiin kysymyslomakkeilla kahta terveydenhoitajaopiskelijaa. Opiskelijoilta kysyttiin, mitä heidän mielestään opiskelijan tulisi tietää ennen neuvolakson alkamista. Haastattelun aikaan toisella opiskelijoista neuvolaharjoittelu oli vielä kesken, ja toinen oli menossa harjoitteluun myöhemmin.

Kyselyn perusteella opiskelijat toivoivat hyvää ja kattavaa perehdytystä neuvolatyöhön. Opiskelija, joka oli menossa harjoitteluun myöhemmin, halusi tietää etukäteen terveydenhoitajan työnkuvasta neuvolassa. Hän oli myös kiinnostunut tunnistamaan tilanteita, joissa asiakas tulisi lähettää jatkotutkimuksiin. Toinen opiskelijoista, joka parhaillaan oli neuvolassa harjoittelussa, olisi halunnut ennen harjoittelua tietää kattavammin sekä äitiys- että lastenneuvolatyöstä. Hän koki opetuksen olleen koulun puolelta jossain määrin puutteellista. Opiskelija olisi toivonut, että koulussa olisi käyty enemmän läpi ja harjoiteltu erilaisia käytännön työhön liittyviä tutkimusmenetelmiä. Opiskelija olisi halunnut harjoitella etukäteen SF-mitan mittaamista käytännössä, sikiön tarjonnan tunnustelua ja sydänäänten kuuntelua. Hän koki, että nämä asiat sivuutettiin koulun teoriajaksolla. Lisäksi opiskelija olisi halunnut tietää eri kuntien välisistä eroista lasten ikäkausitarkastusten suhteen. Tämä olisi hänen mukaansa helpottanut erilaisten arviointimenetelmien ymmärtämistä, ja itsenäinen työskentely olisi näin ollen sujunut helpommin.

14 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus luovat pohjan opinnäytetyölle ja niiden merkitys tulee huomioida sekä opinnäytetyötä tehdessä sekä tarkastellessa. Tutkijalla on työssään suuri vastuu ja hänen tulee huomioida monta eettistä seikkaa, jotka lakien lisäksi määrittävät tutkimuksen hyviä eettisiä periaatteita. Tutkijan tulee muistaa, että jo tutkimuksen aiheen valinnalla voi olla laajoja seurauksia siihen osallistuvien ja liittyvien ihmisten elämään. Tut-

kimusetiikan periaatteisiin kuuluukin oikeudenmukaisuus, haitan välttäminen, ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä rehellisyys, luottamus ja kunnioitus. (Juvakka & Kylmä 2007, 144 - 147.)

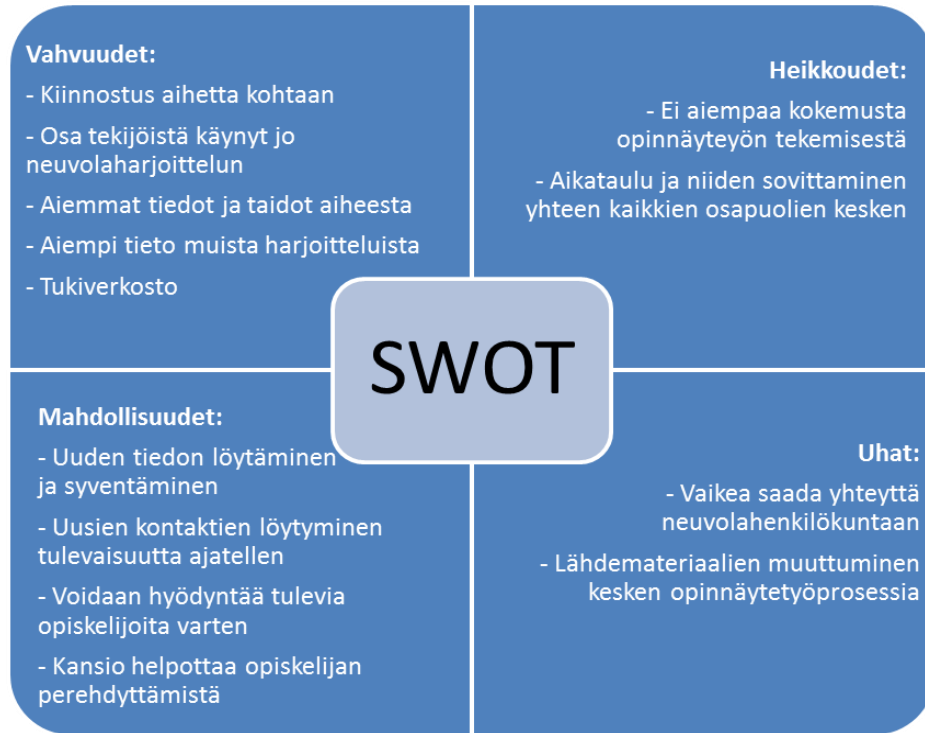
Haastatteluaineiston luotettavuuden tarkastelussa tulee huomioida tutkimuskysymysten laajuus/suppeus. Koska laadullisessa tutkimuksessa halutaan saada esille tutkittavan oma näkemys ja mielipide asiasta, eivät haastattelussa esitetyt kysymykset voi olla liian suppeita. Tästä syystä tämän opinnäytetyön kysymykset on aseteltu niin, että haastateltavat joutuivat omin sanoin kertomaan mielipiteensä sen sijaan, että oltaisi annettu valmiit vastaukset joista valita itselleen sopiva. Kysymyksistä pyrittiin lisäksi tekemään sellaisia, etteivät ne johdattele haastateltavaa, tai toisaalta ole liian väljiä. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1997, 216 - 217).

Haastateltavan rehellisyys ja avoimuus ovat haastattelun luotettavuuden kannalta tärkeitä pohdinnan aiheita. Terveystenhoitajia, osastonhoitajia ja terveydenhoitajaopiskelijoita haastateltaessa luotettiin heidän ammattitaitoonsa ja siihen, että ammattinimensä nojalla he vastaavat rehellisesti esitettyihin kysymyksiin. Lisäksi opinnäytetyön luotettavuuteen vaikuttaa lähdemateriaalin määrä ja laatu sekä tekijöiden huolellisuus lähteiden valinnassa. Tässä opinnäytetyössä on käytetty runsaasti luotettavia ja monipuolisia kirja- sekä internetlähteitä lähteitä. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1997, 217.)

15 Arviointi

15.1 Opinnäytetyön arviointi SWOT- menetelmällä

SWOT- analyysi tarkoittaa arviointimenetelmää, jota voidaan käyttää apuna arvioitaessa haluttua kohdetta, kuten oppimista. Sana SWOT tulee sanoista strenghts, weaknesses, opporunities ja threats, eli vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet sekä uhat. Analyysi koostetaan sisäisistä vahvuuksista ja heikkouksista, sekä ulkoisista mahdollisuuksista sekä uhista. SWOT- analyysia voidaan hyödyntää myös opinnäytetyötä tehdessä ja arvioitaessa. (Markkinointisuunnitelma 2012.) Tämän opinnäytetyön SWOT- analyysi on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Kuvio 3. SWOT- analyysi.

Tämän opinnäytetyön vahvuuksiin kuuluvat tekijöiden kiinnostus aihetta kohtaan sekä se, että kaksi opinnäytetyön tekijää oli jo käynyt läpi neuvolaharjoittelun ja saaneet tätä kautta kokemusta opinnäytetyötä ajatellen. Aiemmin käydyt harjoittelut ovat tuoneet omalta osaltaan näkökulmaa siihen, mitä tarkoittaa perehdyttäminen hoitotyössä ja mitä hyötyjä siitä on. Lisäksi aiemmin hankittu tieto-taito auttoi siihen, ettei opinnäytetyön prosessia ja tiedonhakuja tarvinnut aloittaa tyhjästä. Sisäisiin vahvuuksiin voidaan lukea myös opettajan tuki, sekä läheisten kannustus ja heiltä saadut voimavarat

Sisäisiin heikkouksiin kuuluu se, ettei aiempaa kokemusta opinnäytetyön tekemisestä tai opinnäytetyöprosessista ollut. Opinnäytetyötä varten on luettu runsaasti muiden opiskelijoiden tekemiä opinnäytetöitä ja otettu niistä esimerkkiä prosessin tuottamisessa ja kokoamisessa. Lisäksi on saatu opettajalta konkreettisia vinkkejä ja ohjeita opinnäytetyön tekemisessä. Näillä asioilla on voitu kompensoida edellä mainittua heikkoutta. Lisähaastetta on tuonut opinnäytetyön tekijöiden erilaiset aikataulut ja niiden yhteen sovittaminen. Tämä ongelma on ratkaistu niin, että aiheet on jaettu jokaiselle erikseen, ja sovittu vähintään kerran viikossa aikaansaannosten yhteenvetopäivä.

Tämän opinnäytetyön yhdeksi mahdollisuudeksi voidaan lukea se, että prosessin työstämisen ja tiedon etsimisen ansiosta opitaan runsaasti uutta tietoa ja syvennyttään aiheeseen. Tästä on hyötyä jatkossa etenkin neuvolassa ja lasten parissa työskennellessä. Tätä opinnäytetyötä var-

ten on lisäksi oltu yhteydessä eri tahoihin ja neuvoloihin, jota kautta on mahdollisuus luoda uusia kontakteja. Näitä voidaan hyödyntää tulevalla työuralla ja työnhaussa. Koska opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa perehdytyskansio opiskelijoille, kuuluu opinnäytetyön mahdollisuuksiin myös se, että tulevat opiskelijat ja neuvolaharjoittelun ohjaajat voivat käyttää perehdytyskansiota hyödykseen.

Uhkiin lukeutuu etenkin se, että työn puolivälissä oli vaikea saada neuvolahenkilökuntaa kiinni ja vastausta sähköpostiin jouduttiinkin odottelemaan useampia viikkoja. Tästä syystä neuvolakontaktia vaihdettiin, ja näin päästiin aloittamaan perehdytyskansioprosessin työstäminen. Uhkatekijöihin voidaan lukea lisäksi se, että Espoon kaupungin sivut muuttuivat juuri, kun työhön oli saatu merkittäviä lähteitä. Tästä ei onneksi koitunut suurempaa harmia ja tiedot saatiinkin lopulta muokattua helposti.

15.2 Perehdytyskansion arviointi

Perehdytyskansiota lähdettiin työstämään aluksi kolmen Espoon kaupungin neuvolan terveydenhoitajan ja kahden Laurea-ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijan näkemysten perusteella siitä, mitä perehdytyskansioon tarvitaan. Opinnäytetyön tekijöiden omat näkemykset kansion sisällön tarpeellisuudesta vaikuttivat lisäksi kansion sisällön syntyyn. Perehdytyskansion arviointi tapahtui kahdessa osassa. Ensimmäinen versio perehdytyskansiosta lähetettiin arvioitavaksi kuudelle terveydenhoitajaopiskelijalle ja kolmelle Espoon kaupungin neuvolan osastonhoitajalle. Heidän palautteidensa perusteella kansiota muokattiin ja työ lähetettiin tämän jälkeen arvioitavaksi osastonhoitajille sekä kolmelle terveydenhoitajaopiskelijalle. Tämän jälkeen tehtiin vielä viimeiset muutokset työhön heidän uusien palautteidensa perusteella.

15.2.1 Osastonhoitajien palaute kansiosta

Perehdytyskansion ensimmäinen versio lähetettiin sähköisesti arvioitavaksi kolmelle osastonhoitajalle. Heitä pyydettiin arvioimaan seuraavia kokonaisuuksia työssä: tuotteen muotoa, käytettävyyttä, asiasisällön sopivuutta, tuotteen houkuttelevuutta, informatiivisuutta, selkeyttä ja johdonmukaisuutta. Osastonhoitajat toivoivat, että kansioon lisättäisiin muun muassa HUS:n lähetekriteerit raskauden ajalle sekä Espoon neuvoloissa oleva menetelmäkirja linkin muodossa. Heidän mukaansa perehdytyskansiosta tulisi näkyä selkeämmin lastenneuvolaohjelma ja yhteistyötahot; muun muassa erilaiset terapiapalvelut lisäksi mainintaa Espoon kaupungin erilaisista työmenetelmistä ja hoitopoluista. Kansioon lisättiin tämän palautteen perusteella erilaisia työmenetelmiä, mutta jätettiin tarkoituksella osa menetelmistä pois, sillä nämä menivät opinnäytetyön tekijöiden mielestä aihealueen ulkopuolelle. Osastonhoitaja antoi myös ehdotuksen olla yhteydessä Vastaamo-hankkeen projektipäällikkö, jolta saisi lisätie-

toa kyseisestä hankkeesta. Eräs osastonhoitaja kiinnitti huomiota työn ulkoasuun ja antoi hyödyllisiä vinkkejä kappaleiden järjestyksen muuttamiseen sekä aiheisiin, jotka eivät hänen mielestään olleet tarpeellisia. Kaikki palautteet huomioitiin, kun kansion työstämistä jatkettiin. Yksi osastonhoitajista antoi palautetta siitä, että KEHU- kaavake tulee poistaa, sillä se ei ole enää käytössä neuvoloissa. Hän toivoi myös lapsille tarkoitetun LENE- tehtävistön tuomista laajemmin esille. Kaikki osastonhoitajat olivat yksimielisesti sitä mieltä, että kansiota tulee hyödyllinen työkalu tuleville opiskelijoille. Eräs osastonhoitaja painotti työssä olevan paljon asiasisältöä.

Kansio muutettiin palautteiden perusteella, jonka jälkeen se lähetettiin jälleen sähköisesti osastonhoitajille. Tämä oli heidän viimeinen arviointinsa kansiota. Eräs osastonhoitaja kiinnitti huomiota työn otsikkoon, joka hänen mielestään tulisi muuttaa sellaiseen muotoon, että otsikko kertoo työn olevan opiskelijoiden tekemä, eikä Espoon kaupungin ohjekirja. Puhdutuskielityskansiota poistettiin myös Espoon kaupungin logo osastonhoitajan ohjeen mukaisesti.

15.2.2 Terveystyöntekijäopiskelijoiden palautteet kansiota

Puhdutuskielityskansion ensimmäinen versio lähetettiin osastonhoitajien lisäksi Laurea-ammattikorkeakoulun kuudelle terveystyöntekijäopiskelijalle arvioitavaksi. Heitä pyydettiin arvioimaan samoja kokonaisuuksia kansiota, kuin osastonhoitajia: tuotteen muotoa, käytettävyyttä, asiasisällön sopivuutta, tuotteen houkuttelevuutta, informatiivisuutta, selkeyttä ja johdonmukaisuutta. Opiskelijat olivat palautteessaan yksimielisiä siitä, että työstä käy selkeästi esille sen tarkoitus, kansio on selkeä, ulkonäköä kehitettiin ja kansio koettiin hyödylliseksi apuvälineeksi opiskelijoille. Eräs terveystyöntekijäopiskelija toivoi tietoa raskausmyrkytyksestä sekä kattavampaa tietoa Vastaamo-hankkeesta.

Yksi palautteen antajista arvioi työn olevan tiivis paketti, jossa esitellään kattavasti neuvolat ja kerrotaan millaisia tavoitteita opiskelijalla on hyvä olla. Hän toivoi, että kansiossa kerrottaisiin enemmän normaalista raskauden kulusta, joka ensisynnyttäjän on hyvä tietää. Eräältä opiskelijalta saatiin palautetta siitä, että otsikot tekstissä voisivat olla paksummat, jotta erottuisivat paremmin muun tekstin joukosta. Hän kommentoi lisäksi, että työ on selkeä ja johdonmukainen. Ranskalaiset viivat olivat hänen mielestään selkeitä.

Opiskelijoiden antamat palautteet huomioitiin perusteellisesti ja kansiota työstettiin niiden perusteella uusiksi. Opiskelijoiden ja osastonhoitajien palautteet koettiin tärkeiksi, sillä juuri ne tekevät sisällöstä tarpeellisen. Perehdytyskansion viimeiseen arviointiin osallistui kolme terveydenhoitajaopiskelijaa. Heitä pyydettiin arvioimaan kansiota seuraavin kysymyksiin: mitä mieltä olette Espoon kaupungin neuvoloiden opiskelijoille suunnatusta perehdytyskansioista? Antaako mielestänne perehdytyskansio tietoa ja turvallisuutta opiskelijoille neuvolaharjoittelun alkaessa ja sen edetessä? Eräs opiskelija antoi palautetta, jossa sanoi perehdytyskansion olevan idea, jota voitaisiin hyödyntää käytännössä jakamalla tuotetta kaikille Espoon neuvoloihin harjoittelujaksolle meneville opiskelijoista. Kansiossa oli hänen mielestään myös hyviä linkkejä erinäisiin aiheeseen liittyviin sivustoihin ja opiskelija toivoikin että kyseinen kansio olisi ollut saatavissa myös hänen mennessään neuvolaharjoitteluun.

Toisen opiskelijan mukaan sisällysluettelo antaa hyvän kuvan siitä, mitä työ pitää sisällään. Tällainen kansio tulisi hänen mukaansa saada jokaiseen neuvolaan. Opiskelija arveli kansion lieventävän terveydenhoitajaopiskelijoiden jännitystä tulevasta harjoittelusta, sillä kansioista saa hieman tietoa siitä, mihin on menossa. Kolmannen opiskelijan mielestä kansio tuo selkeästi esille asioita, joita opiskelijan tulee vaatia itselleen harjoittelun aikana; muun muassa perehdytys ja opiskelijan roolin tiedostaminen. Hän piti positiivisena asiana sitä, että kansion perehdytysosiossa korostetaan sitä, ettei opiskelijaa tule käyttää työvoimana harjoittelujaksoilla. Palautteesta tuli lisäksi esille, että kansiota pidettiin helppolukuisena ja linkit koettiin yksinkertaisiksi käyttää niin harjoittelun alussa, kuin sen edetessäkin. Taulukossa 4 on kuvattuna terveydenhoitajien ja opiskelijoiden palautteet perehdytyskansioista.

Perehdytyskansion sisältö	Perehdytyskansion tarpeellisuus ja tarkoitus	Perehdytyskansion ulkoasu
<ul style="list-style-type: none"> • tekstissä paljon asiasisältöä • kansio on selkeä • kompakti ja tiivis paketti • esitellään kattavasti Espoon neuvolat • kerrotaan kattavasti opiskelijoille suositeltavista tavoitteista • tulee hyvin esille erilaiset yhteistyötahot • selkeä ja johdonmukainen • hyödyllisiä ja helppo käyttää linkkejä • tuo selkeästi esille asioita, joita opiskelijan kuuluu vaatia itselleen (mm. perehdytys) • perehdytysosiossa on tarpeellista tietoa • helppolukuinen 	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyllinen työkalu ja apuväline opiskelijoille • työssä tulee selkeästi esille sen tarkoitus • hyödyllinen opiskelejoille, joilla ei ole lainkaan kokemusta neuvolaharjoittelusta sekä niille opiskelijoille, joilla on jo vähän kokemusta • hyvä idea • todennäköisesti lieventää opiskelijoiden harjoitteluun liittyvää jännitystä • kaikissa neuvoloissa tulisi olla tällainen • olisi ollut tarpeellinen omassa neuvolaharjoittelussa 	<ul style="list-style-type: none"> • ulkoasu on hyvä • selkeä • rankalaiset viivat tuovat selkeyttä tekstiin • sisällysluettelo antaa hyvän kuvan siitä, mitä työ pitää sisällään

Taulukko 4. Terveydenhoitajaopiskelijoiden ja osastonhoitajien keskeinen positiivinen palaute perehdytyskansista

15.2.3 Arvioinnin yhteenveto

Palautteiden perusteella voidaan sanoa, että tavoitteet, jotka työlle asetettiin, toteutuivat. Palautteiden antajat kokivat kansion hyödyllisenä, selkeänä ja tiiviinä pakettina ja uskoivat, että sille löytyy käyttöä harjoittelujaksolla neuvolassa. Jatkossa voitaisiinkin tutkia, kuinka laajaa kansion käyttö on tulevien terveydenhoitajaopiskelijoiden keskuudessa.

16 Pohdinta

Tämän työn tarkoituksena on tuottaa kattava ja tiivis perehdytyskansio Espoon kaupungin neuvoloihin meneville terveydenhoitajaopiskelijoille. Opinnäytetyön idea sai alkunsa opettajan ehdotuksesta ja oman kokemuksemme kautta uskoimme, että tämän kaltaisesta perehdytyskansista olisi hyötyä sekä opiskelijoille että harjoittelun ohjaajille. Ajatusta tuki opiskelutovereiden kanssa käymät keskustelut ja heidän mielipiteensä kansion hyödyllisyydestä. Myös lopullista perehdytyskansiota arvioineet terveydenhoitajaopiskelijat iloitsivat tämän kalta-

sesta apuvälineestä harjoittelujaksoilla ja toivoivatkin vastaavanlaista myös muihin harjoitteluihin.

Perehdytyskansion yhtenä tarkoituksena on antaa tietoa ja turvallisuutta opiskelijoille neuvolajakson alkaessa ja sen edetessä. Palautteessa kävi ilmi, että ennen harjoittelujakson alkua useimmat kokivat epävarmuutta omista taidoistaan. Eräs opiskelija nosti haastattelussa esille, että erityisesti teorian soveltaminen käytäntöön oli hankalaa, sillä koulussa opiskeltu teoria ei täysin vastannut käytännön työn vaatimuksia. Hän toivoikin, että jo kouluissa opeteltaisiin asioiden ja toimenpiteiden suorittamista enemmän käytännössä, jotta harjoittelujaksolle mentäessä olisi varmempi olo omista taidoistaan. Perehdytyskansion tavoite on tuoda apua juuri tähän ongelmaan, ja auttaa opiskelijaa orientoitumaan harjoittelujaksoa varten. Perehdytyskansion on tarkoitus olla opiskelijan ja opiskelusta vastaavan ohjaajan apuna ja tukena koko harjoittelujakson ajan.

Opinnäytetyöprosessin aikana pohdittiin erityisesti sitä, miten saataisiin luotua mahdollisimman kattava ja informatiivinen, mutta tiivis ja selkeä perehdytyskansio Espoon kaupungin neuvoloihin meneviä terveydenhoitajaopiskelijoita ajatellen. Tämä koettiin hieman haastavaksi, sillä asiaa perehdytyskansioon olisi riittänyt runsaasti. Pohdinnan aiheena oli myös se, käytettäisiinkö kansiossa nettilinkkejä. Opettajan avustamana päädyttiin kuitenkin ajatukseen pitää kansio lyhyenä ja selkeänä kokonaisuutena, jolloin nettilinkit toimivat tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Lisäksi perehdytyskansio laitetaan sähköisenä Optimaan Laurea- ammatti- korkeakoulun nettisivuille, jolloin linkkien avaaminen on helppoa.

Opinnäytetyön tuottaminen ja työstäminen tapahtuivat yhteistyössä eri tahojen, kuten vastaavan opettajan, opiskelijoiden ja neuvolan henkilökunnan kanssa. Erityisesti perehdytyskansiota työstettiin ja tuotettiin muiden opiskelijoiden sekä neuvolan osastonhoitajien antaman palautteen perusteella. Palautteen hankkiminen oli ensiarvoisen tärkeää, jotta perehdytyskansioon saatiin tuotettua kaikki oleellinen, sekä opiskelijaa että opiskelusta vastaavaa ohjaajaa hyödyttävä tieto. Teoriaosuutta työstettiin läpi opinnäytetyöprosessin, ja vastaava opettaja arvioi sitä tietyin väliajoin. Tällä tavoin prosessi eteni systemaattisesti, ja teoriaosuuteen saatiin tuotettua sekä perehdytyskansiota, että koko opinnäytetyötä tukeva tieto. Myös oma-kohtainen kokemus työharjoittelusta neuvolassa toi näkökulmaa opinnäytetyön ja etenkin perehdytyskansion työstämiseen. Opinnäytetyöprosessin aikana oli hyvä tilaisuus reflektoida myös omaa osaamista suhteessa neuvolassa tapahtuvan käytännön työn vaatimuksiin. Oleellista on, että koko opinnäytetyöprosessi onnistui kasvattamaan ammatillisen identiteetin vahvistumista, sekä toi varmuutta myös omaa osaamista kohtaan.

Perehdytyskansion tavoitteena on nopeuttaa opiskelijan oppimista ja helpottaa ohjaajan roolia harjoittelun aikana. Jatkoa ajatellen olisi hyödyllistä, että tästä opinnäytetyöstä tehtäisiin

jatkotutkimus kansion käytettävyydestä. Tämän tutkimuksen voisi suorittaa esimerkiksi Laurea-ammattikorkeakoulussa palveluinnovaatiojaksolla. Koska kansiota ei ole vielä toteutettu käytännössä, olisi mielenkiintoista jatkossa tutkia kuinka kansio on hyödyttänyt opiskelijoita harjoittelujaksollaan neuvolassa ja onko siitä ollut apua ohjaajille. Tällöin voitaisiin tutkia esimerkiksi sitä, kuinka moni on perehdytyskansiota käyttänyt ja mikäli kansio on todettu toimivaksi, voisi vastaavanlaista perehdytyskansiota toteuttaa muillekin harjoittelujaksoille.

Lähteet

Airaksinen, T., Vilkkä, H. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus.

Armanto, A., Koistinen, P. 2007. Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Tammi.

Espoo 2012a. Espoo -strategia 2010 - 2013.
<http://www.espoo.fi/download/noname/%7BF916A9CD-B07C-422E-9FE7-F0508DB41076%7D/15118> Luettu 20.2.2012.

Espoo 2012b. Lastenneuvola.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Perhe_ ja_ sosiaalipalvelut/Lapsiperheiden_ palvelut/Neuvolat_ ja_ perhetyo/Lastenneuvolat Luettu 20.2.2012.

Espoo 2012c. Neuvolat ja perhehoitoyö.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Perhe_ ja_ sosiaalipalvelut/Lapsiperheiden_ palvelut/Neuvolat_ ja_ perhetyo Luettu 22.2.2012.

Espoo 2012d. Perheneuvolat.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Perhe_ ja_ sosiaalipalvelut/Lapsiperheiden_ palvelut/Neuvolat_ ja_ perhetyo/Perheneuvolat Luettu 22.2.2012.

Espoo 2012e. Perhetyö.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Perhe_ ja_ sosiaalipalvelut/Lapsiperheiden_ palvelut/Neuvolat_ ja_ perhetyo/Perhetyo Luettu 22.2.2012.

Espoo 2012f. Vastaamo.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Perhe_ ja_ sosiaalipalvelut/Lapsiperheiden_ palvelut/Neuvolat_ ja_ perhetyo/Vastaamo Luettu 22.2.2012.

Espoo 2012g. Äitiysneuvolat.
http://www.esbo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Perhe_ ja_ sosiaalipalvelut/Lapsiperheiden_ palvelut/Neuvolat_ ja_ perhetyo/Aitiysneuvolat Luettu 22.2.2012.

Espoo 2012h. Espoon arvot
[http://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Paatoksenteko/Strategia/Espoon_arvot\(6413\)](http://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Paatoksenteko/Strategia/Espoon_arvot(6413))
 Luettu 12.4.2012.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto. Koulutus ja työhön perehdyttäminen.
http://osha.europa.eu/fop/finland/fi/good_practice/tuottavuustekija/tyoymparisto/koulutus/index_html Luettu 1.10.2011.

Fennia. Perehdytys ja työnopastus.
<http://www.fennia.fi/Yritysasiakkaat/Turvallisuus/Tyoturvallisuus/PerehdyttaminenJaTyonopastus.htm> Luettu 1.10.2011.

FINLEX. Laki tieteellisestä tutkimuksesta 9.4.1999/488.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990488> Luettu 15.1.2011.

Frisk, T. 2003. Ohjaaminen työssä. Educa- Instituutti Oy. Helsinki: Edita Prima Oy, Helsinki.

Haarala, P., Honkanen, H., Mellin, O-K. & Tervaskanto-Mäentausta, T. 2008. Terveystenhoita-

jan osaaminen. Edita Prima.

Heinonen, J., Järvinen, A. 1997. Henkilöstöasiat yrityksen menestystekijänä. Otavan kirjapaino. Keuruu.

Heinonen, N. 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Hirsimäki, H., Remes, P., Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Kariston kirjapaino oy, Hämeenlinna.

Hokkanen, S., Taatila, V. 2008 . Alan Johtajaksi. WSOY.

Juvakka, T & Kylmä, J. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Edita Prima Oy, Helsinki.

Juujärvi, S., Myyry, L., Pessa, K, 2007. Eettinen herkkyys ammatillisessa toiminnassa. Gummeruksen kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Kalajokilaakson koulutuskuntayhtymä. Työssäoppiminen verkossa. Opiskelijan perehdyttäminen. <http://212.50.196.226/tov/ohjaajat/koulutusmateriaali/3a.html> Luettu 16.11.2011.

Kangas, P. 2003. Perehdyttäminen palveluolilla. Työturvallisuuskeskus. Edita Prima Oy, Helsinki.

Kankkunen, P & Vehviläinen- Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. WSOYpro Oy, Helsinki.

Koivisto, T., Muurinen, S., Peiponen, A., Rajalahti, E. 2002. Hoitotyön vuosikirja 2003. Tammer- Paino Oy, Tampere.

Koulii. Koulii -hanke. <http://www.koulii.fi/suurpellon-kasvot/koulii.html> Luettu 3.2.2011.

Kouvalainen, K. 1995. Neuvolatoimintojen haasteet ja uhat. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. http://www.duodecimlehti.fi/web/guest/etusivu?p_p_id=dlehtihaku_view_article_WAR_dlehtihaku&p_p_action=1&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_dlehtihaku_view_article_WAR_dlehtihaku__spage=%2Fportlet_action%2Fdlehtihakuartikkeli%2Fviewarticle%2Faction&_dlehtihaku_view_article_WAR_dlehtihaku_tunnus=duo50007&_dlehtihaku_view_article_WAR_dlehtihaku_p_fropage=uusinumero Luettu 6.3.2012.

Liski, M., Horn, S., & Villanen, M. 2007. Lahden ammattikorke- koulu. Hyvä Perehdytys- opas. <http://www.lpt.fi/lamk/julkaisu/perehdyttamisopas.pdf> Luettu 5.10.2011.

Markkinointisuunnitelma. SWOT- analyysi. <http://www.markkinointisuunnitelma.fi/?id=302> Luettu 2.3.2012.

Paunonen, M., Vehviläinen- Julkunen K. 1997. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. WSOY, Juva.

Penttinen, J., Mäntynen, J. 2009. Työhön perehdyttäminen ja opastus - ennakoivaa työsuojelua. Helsinki, Työturvallisuuskeskus.

Pessa, K. 2004. Terveystieteiden viitekehys tutkimuskohteena. Tampereen yliopistopaino Oy Juvenes Print, Tampere.

Pietilä A., Hakulinen T., Hirvonen E., Koponen P., Salminen E. & Sirola K. 2002. Terveystieteiden edistäminen, Uudistuvat työmenetelmät. WS Bookwell Oy, Juva.

Raunio, T., Ylikauppila, S. 2009. Hämeen ammattikorkeakoulu. Neuvolapalvelut- esite terveydenhoitajien työn tukena äitiys- ja lastenneuvolassa.

Ritaranta, S. 2011. Työterveyslaitos. Pehdytä hyvin.
<http://www.ttl.fi/fi/toimialat/soter/vanhusty/osaaminen/perhehdytys/Sivut/default.aspx>
 Luettu 2.10.2011.

Savola E. & Koskinen-Ollonqvist P. 2005. Terveiden edistäminen esimerkein, käsitteitä ja selityksiä. Edita Prima Oy, Helsinki.

Siivola, U. 1985. Terveysisar kansanterveystyössä. WSOY, Porvoo.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2011. Sosiaali- ja terveyspalvelut. Neuvolat.
http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/terveyspalvelut/perusterveydenhuolto/neuolat
 at Viitattu 5.10.2011.

Suomen Kuntaliitto. 2012. Neuvolatoiminta.
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/terveyspalvelut/terveyskeskus/neuolatoiminta/Sivut/default.aspx>
 Luettu 6.3.2012.

Suomen Kätilöliitto. 2009. Äitiysneuvolatoiminta näkyväksi kansanterveystyössä.
<http://www.suomenkatiloliitto.fi/static/Taustamuistio.pdf>
 Luettu 6.3.2012.

Suurpelto. Koulii- koulutuksen innovaatio & integraatio- hanke.
<http://www.suurpelto.fi/rakentaminen/tutkimukset/koulii-koulutuksen-innovaatio-integraatio-hanke.html>
 Luettu 3.2.2011.

Terve Suomi. 2010. Raskauden aikaiset käynnit terveydenhoitajan vastaanotolla.
<http://www.terveysuomi.fi/fi/julkaisu/11662>
 Luettu 6.3.2012

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2012a. Lastenneuvola.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/neuolat/lastenneuvola
 Luettu 6.3.2012.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2012b. Äitiys- ja lasten neuvolatyön keskeinen lainsäädäntö.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/aitiys/neuolatyon_lainsaadanto
 Luettu 4.10.2011.

Terveidenhoitajaliitto a. Terveidenhoitaja.
http://www.terveydenhoitajaliitto.fi/fi/sthl_ry/terveydenhoitaja
 Luettu 3.10. 2011.

Terveidenhoitajaliitto b. Terveidenhoitajatyön laatu laatuvaatimukset ja -kriteerit.
http://www.terveydenhoitajaliitto.fi/easydata/customers/sthl/files/liitteet/THtyon_laatu_ja_kriteerit.pdf
 . Luettu 5.10.2011.

Työelämään. Työharjoittelu ja työssäoppiminen. <http://www.tyoelamaan.fi/fi-fi/tyoharjoittelu-ja-tyossaoppiminen/>
 Luettu 15.11.2011.

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. www.finlex.fi. Luettu 19.2.2012.

Urjanheimo, E-L. 2005a. KTL. Neuvolatyö tarvitsee kehittämis- ja tutkimustoimintaa.
http://www.ktl.fi/portal/suomi/julkaisut/kansanterveyslehti/lehdet_2005/2-3_2005/paakirjoitus__neuvolatyo_tarvitsee_kehittamis-_ja_tutkimustoimintaa/.
 Luettu 12.10.2011.

Urjanheimo, E-L . 2005b. Terveidenhoitajatyön määrälliset suositukset. Suomen terveydenhoitajaliitto STHL ry. Art- Print Oy.

Urjanheimo, E- L. 2008. Terveidenhoitajaliitto. Terveidenhoitajan ammatillisen osaamisen tunnistaminen. Suomen terveydenhoitajaliitto STHL ry. Art- Print Oy.

Liitteet

Liite 1. Kysely kolmelle Espoon kaupungin terveydenhoitajalle

Kysely kolmelle Espoon kaupungin terveydenhoitajalle

1. Mitä mielestänne opiskelijan tulisi tietää hänen tullessaan harjoitteluun Espoon kaupungin neuvolaan?
2. Missä tiedon osa-alueissa opiskelijoilla olisi kehittämisen varaa kokemuksesi perusteella?

Liite 2. Kysely kahdelle Laurea-ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijalle

Kysely kahdelle Laurea-ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijalle

1. Oletko ollut, vai vasta menossa harjoittelujaksolle neuvolaan?
2. Mitä haluaisit / olisit halunnut tietää harjoittelun alkaessa neivolakäytäntöihin ja -työhön liittyen?

Liite 3. Kysely Espoon Kaupungin neuvoloiden osastonhoitajille

Kysely Espoon Kaupungin neuvoloiden osastonhoitajille

1. Mitä mieltä olette Espoon kaupungin neuvoloiden opiskelijoille suunnatusta perehdytyskansiosta? Voitte arvioida muun muassa seuraavia kokonaisuuksia: tuotteen muotoa, käytettävyyttä, asiasisällön sopivuutta, tuotteen houkuttelevuutta, informatiivisuutta, selkeuttä ja johdonmukaisuutta.
2. Antaako mielestänne perehdytyskansio tietoa ja turvallisuutta opiskelijoille neuvola-harjoittelun alkaessa ja sen edetessä?
3. Helpottaako mielestänne perehdytyskansio neuvolatyössä ohjaajan roolia?
4. Nopeuttaako perehdytyskansio mielestänne opiskelijan oppimista harjoittelun aikana?

Liite 4. Kysely Laurea-ammattikorkeakoulun kahdelle terveydenhoitajaopiskelijalle

Kysely Laurea-ammattikorkeakoulun kahdelle terveydenhoitajaopiskelijalle

1. Mitä mieltä olette Espoon kaupungin neuvoloiden opiskelijoille suunnatusta perehdytyskansiosta?

Voitte arvioida muun muassa seuraavia kokonaisuuksia: tuotteen muotoa, käytettävyyttä, asiasisällön sopivuutta, tuotteen houkuttelevuutta, informatiivisuutta, selkeyttä ja johdonmukaisuutta.

2. Antaako mielestänne perehdytyskansio tietoa ja turvallisuutta opiskelijoille neuvola-harjoittelun alkaessa ja sen edetessä?

Liite 5. Kysely Vastaamo-hanketyön projektisuunnittelijalle

Kysely Vastaamo-hanketyön projektisuunnittelijalle

Hei.

Olemme kolme terveydenhoitajaopiskelijaa Laurea-ammattikorkeakoulusta Espoosta. Teemme opinnäytetyönämme perehdytyskansion Espoon kaupungin neuvoloihin meneville terveydenhoitajaopiskelijoille.

Voisitko ystävällisesti kertoa mielipiteesi siitä, mitä me voisimme kirjoittaa Vastaamo - palvelu hanketyöstä perehdytyskansioon?